

**Az Ivánci Gróf Sigray
Klára Óvoda helyi
pedagógiai programja
OM:203315**

Készítette: Légrádyné Köbli Krisztina – megb.óvoda-vezető

Gergelyné Sebák Katalin – óvodapedagógus

Elfogadás dátuma:2018. augusztus 28.

Felülvizsgálat: évente

Érvénybelépés ideje: 2018.09.01.

1. BEVEZETÉS.....	4
2. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA	5
3. ÓVODÁNK SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE.....	6
4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, ELVEI.....	7
4. 1. ÓVODAKÉP.....	7
4. 2. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA.....	8
4. 3. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI.....	8
4.4. INTEGRÁLT NEVELÉS.....	10
5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	10
5. 1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS.....	10
5. 2. AZ ÉRZELMI, EKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS.....	11
5.3. AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA....	14
5.4. ANYANYELVI NEVELÉS ÉS KOMMUNIKÁCIÓ.....	16
5.5. HAGYOMÁNY, HAGYOMÁNYÖRZÉS	17
6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	17
6. 1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	18
6. 2. TÁRGYI FELTÉTELEK	18
6. 3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE (NAPIREND, HETIREND) ..	19
6. 4. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	22
6. 4. 1. ÓVODA ÉS CSALÁD.....	22
6. 4. 2. ÓVODA ÉS ISKOLA	24
6. 4. 3. AZ ÓVODA ÉS A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK.....	24
6. 4. 4. AZ ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI	24
7. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA.....	25
7. 1. JÁTÉK	66
7. 2. ESZTÉTIKAI NEVELÉS,	30
7. 3. VERSELTÉS-MESÉLTÉS.....	30
7. 4. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	33
7. 5. RAJZOLTÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	34
7. 6. MOZGÁS-MOZGÁSOS JÁTÉK	36

7. 7. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	44
7. 8. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	42
7. 9. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	44
8. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	49
8. 1. A GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE.....	51
9. A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE	52
10. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....	54
11. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI.....	57
12. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK SPECIÁLIS FEJLESZTŐ PROGRAMJA	58
13. AZ ÓVODÁBALÉPÉS FELTÉTELEI.....	62
14. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI.....	62
14.1. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI.....	62
14.2. A NEVELŐMUNKA NYOMONKÖVETÉSE.....	63
14.3. A GYERMEK EGYÉNI FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE...63	
14.4. ÁLTALÁNOS ELVE.....	63
14.4.1. A MEGFIGYELÉSI SZEMPONTSOR ÁLTALÁNOS ELVE.....	63
15. ÓVODÁNK INGYENES ÉS TÉRÍTÉSES SZOLGÁLTATÁSAI.....	64
16. A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK LISTÁJA.....	66
17. A PROGRAM BEVÁLÁSVIZSGÁLATÁNAK RENDSZERE.....	75
EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSIPROGRAM.....	76
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK:.....	93

1. BEVEZETÉS

A helyi pedagógiai programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, amit a 2003. évi LXI. Törvény, valamint a 229/2012.(VIII.28.) Korm. r. a nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján kiegészítettünk és átdolgoztunk.

Programunk elkészítésekor figyelembe vettük a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeit, az óvónők tapasztalatát, a szülők igényeit, a helyi adottságokat. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe vettük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is.

A játék óvodásaink alaptevékenysége és óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze.

Helyszíni foglalkozásaink és kirándulásaink során a természet megismerésére, megóvására neveljük óvodásainkat.

Az anyanyelv fejlesztése is kiemelt jelentőségű. Jelenleg heti 1 órában logopédus segíti munkánkat.

A szülőkkel való jó kapcsolattartás érdekében közös programokat szervezünk.

Játékos tevékenységeink az iskolára való felkészítést segítik elő.

Az együttműködő családi háttér, a hivatástudattal rendelkező óvodapedagógusok közös munkája nagycsoport végére meghozza gyümölcsét.

Arra törekszünk, hogy óvodásaink szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva, élvezzék az óvodában töltött éveket.

2. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

Óvodánk Vas megyében, az Őrség kapujában Iváncon helyezkedik el.

Ipartelepülés a környéken nincs. erdészeti és mezőgazdasági terület övezi. Lakói magyar eredetűek. A község az Őrség része, mely természeti szépségeivel, sajátos településszerkezetével a turizmus kedvelt célpontja.

A 8-as számú főútvonalról leágazó, az Őrségbe vezető út, az Országos Kék Túra és kerékpár út vonala.

Északi határvonala a fűzfákkal szegélyezett Rába folyó, tőle északkeletre a sokat látogatott Hímfi parkerdő csodálatos tavával vonzza az idelátogatót.

Ivancot megközelítve láthatjuk a Tájvédelmi Körzet tábla feliratot, amely jelzi az idelátogatóknak, hogy védett tájra érkezett. Déli határvonalát hatalmas erdőség övezi.

Feladatunk és felelősségünk megvédeni a természetet. Erre már a 3 éves gyermeket is rá lehet, és rá kell nevelnünk, azáltal, hogy megismertetjük, megszerettetjük szűkebb környezetünket. Óvjuk, védjük a növényeket, állatokat, vizet, földet, levegőt. Fontos feladatnak tartjuk megvédeni a háborítatlan természetet, de ez csak úgy lehetséges, ha jó példával, szeretettel, tudással erre neveljük a felnövekvő generációt. Becsüljük a környező erdőket, fenyveseket, patakokat, forrásokat, dombokat, réteket, tavakat a növény és állatvilágot. Ezekre itt Iváncon nagyobb lehetőségünk van, mint egy városi óvodában. Úgy gondoljuk, hogy a feltételek adottak, csak élnünk kell velük okosan és ésszerűen.

Sajátosságunk, hogy két faluból járnak hozzánk gyerekek (Ivanc, Hegyhátszentmárton).

A lakosság munkahelyi keresetét egyéni gazdálkodással egészíti ki.

A falvakban még élő, helyi népszokások, hagyományok a gyerekek életének természetes részei. Óvodánk az Őriszentpéter felé vezető főútvonalról, Hegyhátszentmárton felé vezető, leágazó út mellett helyezkedik el. Az épületben kapott helyet az orvosi rendelő is.

Tálaló konyhával rendelkezünk. Udvarunk tágas, nagy, változatos mozgásokra és sportjátékokra alkalmas. Fákkal, bokrokkal beültetett.

Van térkövel burkolt és füvesített területünk is. Ezen kívül homokozó, mászóka, vonat található óvodánk udvarán.

Intézményünk egy csoporttal működik, összetétele szerint vegyes-csoport. Életkoruk szerint jelenleg aránytalanul oszlanak meg. A csoport összetétele a mindenkori születések függvénye.

A családok elvárása az óvodával szemben megegyezik nevelési célkitűzéseinkkel:

- adott természeti értékek védelme, megszerettetése,
- közös programokat szervezünk a szülőkkel.
- közművelődési tapasztalatokhoz juttatjuk a gyerekeket (színház, kirándulás).

Az óvodában töltött idő nagy részében a szabadban tartózkodunk, játszunk.

Fontos nekünk, hogy gyermekeink tudják, joguk van az egyszeri és megismételhetetlen élethez. Arra vagyunk kíváncsiak, hogy milyen a gyermek, melyek a valódi szükségletei és ezeket kielégítve, hogyan tudjuk a legjobban fejleszteni. Nevelésünk folyamatában és egyben középpontjában mindig is a gyermek teljes személyiségének kibontakoztatása és tisztelete állt és áll.

3. ÓVODÁNK SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

Óvoda	1
Gyermekcsoportok száma	1
Óvónők száma	2
Dajkák száma	1
Egyéb	-

Óvodánk szerkezetének megfelelően az álláshelyek be vannak töltve.

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, ELVEI

4.1 GYERMEKKÉPÜNK

Az óvodáskor a 3-7 éves korú gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése során, talán a kisgyermekkor legérdekesebb, legizgalmasabb időszaka, mely meghatározó lesz későbbi életükre.

A tiszta gyermeki lélek ártatlansága sok emberi értéket hordoz magában. Rajtunk múlik, az odafigyelésünkön, hogy a jó tulajdonságok felszínre kerüljenek, és maradandó értékévé váljanak.

Fontos, hogy gyermekeink érezzék: biztonságban vannak, számíthatnak ránk, szeretet, megértés veszi őket körül.

Az örömteli együttlét, felszabadult játék, széppé varázsolják az óvodai éveket. Óvodásaink sokáig őrizték szinte mosolyukat, szeretettel forduljanak társaik és a felnőttek felé. Legyenek derűsek, kreatívak, tudjanak élni szabadságukkal, legyen felelősségérzetük.

Önként és örömmel vegyenek részt az óvodai tevékenységben.

Kíváncsiságukat kielégítve szerezzenek minél több ismeretet az őket körülvevő világról, óvják és védjék környezetüket.

Legyenek kiegyensúlyozottak, szeressék a mozgást, egészségük a test és lélek harmóniáját tükrözze.

Óvodánk derűs, esztétikus, kellemes légköre, a naponta megélt kisebb örömök, az ünnepek, a boldogság érzése, a szeretet, a ragaszkodás igénye soha nem veszíthetik el varázsukat. Nap, mint nap újra kell érezni, megélni, hiszen a *„gyermekboldogság olyan, mint a reggeli harmat, felszívódik, ha elmúlt a reggel”*.

A gondoskodás, a mosoly - mely a lélek zenéje - segíti az érzelmi közelség kialakítását óvodásainkkal, értelmük megnyílik és könnyebben fejleszthető.

Nevelőtestületünk mindent megtesz annak érdekében, hogy gyermekeink - személyiségük, szabadságuk, jogaik figyelembevételével - óvodánkban jól érezzék magukat, egészséges, jó mozgású, értelmes, érzelmileg stabil, tetterre kész, jó közösségi emberekké váljanak, akik képesek lesznek meglátni és megérteni az őket körülvevő szépet és jót, vigyáznak természeti és társadalmi értékeinkre, érthetően, választékosan fejezik ki magukat, és alapvető ismereteik birtokában képessé válnak az iskolai tanulmányok megkezdésére.

4. 2. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA

Nevelési célunk a 3-6-7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermeki személyiség kibontakoztatása az életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevétel.

Nevelésünk az óvodában családias, derűs légkörben folyik, biztosítva a gyerekek fejlődéséhez szükséges sokféle, változatos tevékenységet.

Óvodánk egyrészt folytatja a család nevelőmunkáját, másrészt új módon kiegészíti azt. A gyermek óvodába lépése pillanatától kezdve a családdal együtt felelősek vagyunk azért, hogy személyiségük alakulása megfeleljen társadalmunk követelményeinek, és az együtt elért eredmények megalapozzák az iskolai nevelést

A sokoldalú nevelőmunkánknak át kell fognia a gyermeki személyiség egészét, és az érzelmi biztonságot nyújtó derű, szeretetteljes óvodai légkörben biztosítjuk mind a testi, mind az értelmi, mind a közösségi fejlődésüket.

4 3. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI

-biztonságos, és egészséges környezetet, kiegyensúlyozott, szeretetteli óvodai és csoportlégkört biztosítunk;

-a gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait maximális tiszteletben tartjuk, védelmet nyújtunk a fizikai és lelki erőszakkal szemben;

-nevelésünkben főszerepet a szabad játék kap, és méltó helyen van a külső világ tevékeny megismerése;

-biztosítjuk az egészségmegőrzés és egészségvédelem szempontjából fontos szokások kialakítását;

-az óvodai életrendünket úgy alakítjuk, hogy a pihenőidő, a testmozgási, étkezési lehetőség a gyermek életkori és fejlettségi szintjének megfelelő legyen

-biztosítjuk a gyermek képességeinek, adottságainak megfelelő nevelést, személyiségének szabad kibontakoztatását, az adott életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakat, tiszteletben tartjuk a családi élet értékeit, a család „hozott” kultúráját;

-figyelembe vesszük a szülőnek, mint közvetlen partnernek megalapozott igényeit;

-a helyi pedagógiai programunk alapján nevelési módszereinket szabadon választjuk meg;

- alkalmazott pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodóan történnek;
- a nevelő tevékenység során gondoskodunk a gyermek testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről;
- nevelő munkánk során figyelembe vesszük a gyermek szociokulturális helyzetét és fejlettségét, a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, a sajátos nevelési igényű gyermek egyéni fejlődésének segítségét, az esélyek kompenzációját, az inklúzív pedagógiát;
- bármilyen oknál fogva hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermek fejlesztését szakmai tudásunk függvényében belső, szükség szerint külső szakemberek bevonásával is biztosítjuk;
- nevelési elvként jelentkezik nevelő munkánk során a tehetséggondozás; közreműködünk a gyermekvédelmi feladatok ellátásában;
- kialakítjuk, erősítjük az életkornak megfelelő és elvárható közösségi, együttműködési magatartási szabályokat, s a következetesség elvének érvényesítésével ezek betartásának nyomon követését;
- biztosítjuk, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, pozitív mintát, értékeket nyújtunk, és ezzel neveljük a különbözőségek elfogadására, tiszteletben tartására;
- az óvodai nevelés nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben;
- életkori sajátosságoknak megfelelő etikus viselkedéshez szükséges ismereteket, tapasztalatokat, mintákat nyújtunk

4.4 Integrált nevelési céljaink:

- a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztési igényeinek kielégítése speciális tartalmak közvetítésével, szükség szerint szakemberi segítséggel;
- a sérült kisgyermeknek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának fejlesztése;
- érzelmi biztonságának megteremtése a közösségben, az együttműködés képességének fejlesztése;
- a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógussal, terapeutával való együttműködés;
- a gyermek(ek) beilleszkedésének, fejlődésének, a többi gyermekkel való együtt haladásának elérése.

5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Óvodai programunk fő nevelési feladatának tartja az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztést, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és értelmi érettség kialakulását.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítását,
- az érzelmi nevelést és a szocializáció biztosítását,
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítását.

5. 1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Óvodai nevelésünk feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, a rendszeres mozgás biztosítása,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet,
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges életmódhoz kapcsolódó gyermeki tevékenységek:

- ✓ Helyes szokás és szabályalakítás a tevékenységek napközbeni gyakorlása során (tisztálkodás, öltözködés, kulturált és egészséges étkezés, pihenés).
- ✓ Önkiszolgáló- és naposi munkák egyénre szabott, és folyamatos fejlődést előrevetítő tevékenységének gyakorlása.
- ✓ Szabadban tartózkodás, a szabad mozgás, a játék szokás- és szabályrendszereinek egyéni, igény szerinti erősítése, fejlesztése (udvari játék, szervezett mozgástevékenységek, verseny-, kör- és egyéb mozgásos játékok, séták, kirándulások).

Amikor iskolába mennek: /az óvodáskor végére elérendő fejlettségi szint:/

Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismereteket, tapasztalatokat lehetőségeik szerint, mind az óvodában, mind a családban alkalmazzák a gyermekek.

Önállóak legyenek nemcsak a testápolási szokások, hanem önmagukkal kapcsolatos bármely tevékenység terén.

A kulturált étkezési szokások megismerése, gyakorlása alapján váljanak képessé azok önálló elvégzésére.

Biztonsággal mozogjanak, élvezzék a mozgás szabadságát és a sokoldalú tapasztalatok eredményeként pontosan érzékeljék testük határait.

Igényesek legyenek az őket körülvevő közvetlen és tágabb környezetükre.

Belső szükségletként jelentkezzen a társaiknak való segítségnyújtás, megértés, elfogadás, az egymás iránti tisztelet.

5. 2. AZ ÉRZELMI ERKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

A szocializáció első színtere a család. Óvodánk a családi nevelés hatásait kiegészíti (esetleg formálja), biztosítja és felerősíti a szocializáció más dimenzióit, mely nélkülözhetetlen az iskolai alkalmasság szempontjából is. Az óvodáskorú gyermek, jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak. Elengedhetetlen óvodánkban az érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör. A gyermek biztonságérzetét a folyamatos napirendünkben bizonyos ritmikussággal ismétlődő biztos pontok teszik lehetővé. Ennek alapja, hogy gyermekeinket stabil személyiségű, kiegyensúlyozott, jó önismerettel rendelkező óvodapedagógusok és alkalmazottak vegyék körül. A családi élet válsága, a mozgáshiány, az állandó tiltás, a negatív feszültségek a gyermek cselekvőképességét, fejlődését is gátolhatják, egy korábbi állapothoz való visszatérést, hanyatlást okozhatnak. Ezek a tényezők nemcsak egészségileg károsíthatják gyermekeinket, hanem befolyásolhatják az egész személyiség kibontakozását is. A feszültségek oldásában nagy szerepe van a védett, szeretetteljes óvodai környezetnek, a szabad játéknak, az egyéni bánásmódnak. A családi nevelésből – sajnos – egyre inkább hiányoznak azok az attitűdök, melyek a gyermekek kötődését, pozitív beállítódását erősítenék közvetlen és tágabb környezetéhez. A gyermek érzelmi, mentális élete és a szocializáció szempontjából is a hovatartozás érzésének kialakítása, a kötődés erősítése szükséges, mivel családon belül egyre ritkábbak azok a programok, melyek megismertetik településünk és környékünk értékeit. A

közös élményeinkre épülő, közös tevékenységeink gyakorlása a szocializáció szempontjából különösen jelentős.

Feladatunk:

- biztonságos, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel, elfogadó légkört alakítsunk ki; - adjunk lehetőséget arra, hogy a gyermekek kielégíthessék társas szükségleteiket: megőrizhessék, megtarthassák, bővíthessék hozott kapcsolataikat;
- a különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveljünk;
- segítsük az alapvető emberi együttélés szabályainak kialakítását (támogassák, segítsék egymást, megértéssel forduljanak társaikhoz);
- neveljünk a közösségen és az egész óvodán belül az alapvető udvariassági szabályok betartására;
- alapozzuk meg a szokás- és normarendszert;
- minél több lehetőséget biztosítsunk a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlására;
- alakítsuk ki a pozitív viszonyulást a környezet élőlényeire, a természeti és az épített környezet értékeire;
- erősítsük a szülőföldhöz, szülőfaluhoz való kötődést;
- ápoljuk hagyományainkat, népi kultúránkkal ismertessük meg a gyermekeket;
- fejlesszük önismeretüket, önállóságukat, önbecsülésüket;
- fejlesszük kitartásukat, feladat- és szabálytudatukat;
- fejlesszük adottságaikat és érdeklődésüket;
- az óvodában dolgozó felnőttek valamennyien pozitív mintát nyújtsanak a gyermekek számára.

Mindezért szükséges:

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék gyermekeinket;
- befogadásnál maximálisan vegyük figyelembe a gyermeki és szülői igényeket;
- az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek, óvónő-szülő, óvónő-óvónő, gyermekszülő, gyermek-dajka kapcsolatot, kommunikációt, bánásmódot pozitív érzelmi töltés jellemezze;
- segítsük a gyermek szocializációs érzékenységének fejlődését és éntudatának alakulását;
- engedjünk teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseiknek;
- adjunk lehetőséget arra, hogy a gyermekek felszabadultan, önállóan mozogjanak a közösségben;
- minden gyermek érezze, hogy a közösségben helye van, önbecsülése párhuzamosan alakuljon a másik gyermek elfogadásával;

- fogadják el (az életkoruknak megfelelő mértékben és szinten) az érzelmeiket: szabad félni, szégyenkezni, mérgesnek lenni arra, aki bánatot, csalódást okozott. Ezeknek a feldolgozásához segítséget kell adnunk: vonulhasson félre, beszélhessen róla, játszhasa el. Fogadjuk el őt negatív érzelmeivel együtt! Segítsük, hogy ezeket ne kelljen letagadnia. Ugyanez érvényes a pozitív érzelmeire is! Joga van átélni érzelmeit! Ezeket persze közvetett vagy helyettesítő utakon is megteheti, ha közvetlen csatornán nem lehetséges. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, a sajátos nevelési igényű, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, illetve a kiemelt képességű gyermekek nevelése sajátos törődést igényel. Ehhez sokszor speciális ismeretek szükségesek. Emiatt szükség esetén megfelelő szakemberek (gyógypedagógus, logopédus, konduktor, pszichológus stb.) közreműködését kérjük, valamint az óvodában dolgozó fejlesztő óvodapedagógus végzettségű kolléganőink szakmai segítségét is igénybe vesszük.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása szempontjából kapcsolódó gyermeki tevékenységek:

szabad játék

- felszabadult beszélgetések;
- a befogadásnál a nagyobb gyerekek segítségnyújtása;
- egymás minél jobb megismerése: nevek-jelek megtanulása, hiányzások
- figyelemmel kísérése, egymás szokásainak megismerése; sajátos nevelési igényű gyermek befogadása a mindennapi óvodai életbe;
- egyéni feladatok, megbízatások végrehajtása;
- viselkedési szabályok, közösségben kialakult szokások, normák
- gyakorlása; gyermeki élettel kapcsolatos hagyományokban való részvétel
- (születésnapok, gyermeknap, stb.);
- séták a természeti és épített környezetben, a világ szépségeinek felfedezése;
- kulturális örökségeinkhez kapcsolódó élményséták, beszélgetések; → zöld ünnepekhez kapcsolódó és a népi hagyományok ápolásában való részvétel;
- erősödjön identitás tudatuk, lakóhelyük, a szülőföld iránti kötődés.

Amikor iskolába mennek:

Fogadják el érzelmeiket.

- Minden gyermek becsülje önmagát és másokat.

- Fogadják el társaik támogatását, vigasztalását, bátorítását. Ugyanezt adni is legyen igényük. Fogadják el és tiszteljék a másik gyermek(ek)ben meglévő különbözőségeket
- Legyenek képesek az egyszerűbb mindennapi helyzetek megoldására.
- Legyenek képesek a társas kapcsolatokban a segítségnyújtásra és segítségkérésre
- Képesek legyenek a szociális alapszabályok, illetve a csoport által felállított szabályok követésére.
- Jussanak el az életkoruknak, az egyéni sajátosságuknak megfelelő mentális érettségre
- Szívesen és egyéni képességeikhez mértén, magabiztosan éljenek saját közösségükben és az óvodában.

5. 3. AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS, ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítjuk gyermekeinknek az óvodán belüli és kívüli változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szereznek a környező természeti és társadalmi valóságról.

Kiemelt jelentőségű az óvodai nevelő tevékenységünk egészében az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, metakommunikáció különböző formáinak alakítása, ehhez jó eszközként hasznosítható a drámajáték:

- a beszédkedv kialakítása, fenntartása,
- a gyermek meghallgatása értő figyelemmel, egymás meghallgatása,
- igényes válaszadás, mintaadás, szabálykövetítés (a javítás elkerülésével) A gyermek életkori sajátosságaiból adódóan hangsúlyos a metakommunikáció és a kommunikáció egysége (hiteles kommunikáció).

Az értelmi nevelés további feladatai:

- a gyermek élményeinek, tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése;
- olyan élethelyzetek, tanulási helyzetek teremtetése, ahol érzékelheti, megtapasztalhatja, gyakorolhatja és mélyítheti a megszerzett különböző ismereteket;
- a megismerési folyamatok (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése;
- az egyéni képességek, a környezeti hatások (szűkebb és tágabb társadalmi környezet) figyelembevételével;
- a gyermekek képességeiből adódó fejlesztő tevékenységek, illetőleg tehetséggondozás;

- a sajátos nevelési igényű gyermek egyénre szabott, speciális nevelése a fejlesztő óvodapedagógusok és külső szakemberek segítségével. Mindezért szükséges: - törekedjünk a gyermekek minél mélyebb megismerésére, ismereteik, tapasztalataik, képességeik felmérésére, hisz csak ennek tudatában biztosított az egyénre szabott, differenciált nevelés, fejlesztés;
- érzékszerveik útján, lehetőség szerint több oldalról ismertessük meg gyermekeinket az őket körülvevő világgal;
- segítsük gyermekeinket az összefüggések észrevételében, az egyszerű összefüggések meglátásában, megláttatásában;
- legyen gyermekeinknek lehetősége a probléma felismerésére, megoldására, legyen idő a gyakorlásra, idő a tevékenységre és a sikerélmény átélésére;
- a gyermeki kérdések megfelelő megválaszolása (utánajárás);
- a kíváncsiság fenntartása az óvodai élet alatt.

Az értelmi nevelés, fejlesztés megvalósításához kapcsolódó gyermeki tevékenységek:
szabad játék;

- játékosan motivált kezdeményezésekben való részvétel;
- játékba ágyazott saját élményű tanulás;
- élethelyzetben tanulás;
- a tevékenységekben a gyermekek által felvetett problémákból induló tanulás;
- egyéni módon történő fejlesztő tanulás, tevékenység közben,
- tapasztalatszerzés, gyakorlás, szabad próbálkozás, kísérletezés,
- szimbolikus-szerepjáték, mint a tanulás lehetséges formája.

Amikor iskolába mennek:

- Váljanak képessé az élmények befogadására, rendszerezésére, feldolgozására.
- Legyenek képesek saját élményeik, tapasztalataik megfogalmazására, elmondására, sokszínű kifejezésére.
- Váljanak képessé a különböző összefüggések önálló felismerésére, azok más helyzetekben való alkalmazására (kreativitás, problémamegoldás).
- Az érzelmeiktől vezérelt megismerési formák mellett jelenjen meg a feladattudat.
- Váljanak képessé a részképesség zavarral küzdő, a sajátos nevelési igényű gyermekek is az önmagukhoz mért fejlettségi szintnek megfelelően új életszakasz megkezdésére. (Belső és külső szakemberek bevonásával.)

- Legyenek képesek a közösségi élet által megkívánt magatartási formák betartására a tanulási helyzetekben.

5.4 ANYANYELVI NEVELÉS, KOMMUNIKÁCIÓ

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. Az óvodai élet, a nevelés egészében megvalósítandó feladat. A gyermek az óvodába lépéskor valamilyen anyanyelvi szinten áll. Ez a szint nyilvánvalóan függ a családi háttértől, a hozott kulturális értékektől, s meghatározza a gyermek - gyermek, gyermek - felnőtt kapcsolat alakulásának kommunikációs összehangoltságát. Ahhoz, hogy el tudjuk érni gyermekeink megfelelő szintű kommunikációs és metakommunikációs fejlődését feladatunk, hogy olyan óvodai légkört teremtsünk, ahol a gyermek szívesen és önként beszél, érzi az odafigyelést, bátran kérdez, s kérdéseire választ kap. A gyermekek mintát kapnak a drámapedagógia eszköztárából, hogy jelzésekkel is kifejezhessék és megerősíthessék érzéseiket. A sajátos nevelési igényű, nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, illetve a kiemelt képességű gyermekek megfelelő, fejlesztő segítséget kapnak a csoportban, s ha szükséges speciális szakemberektől is. (Pszichológus, logopédus, gyógypedagógus.) Az anyanyelvi nevelés szempontjából is fontos, hogy az óvodás gyermek érzelmi lény, s ezért nem mindegy, hogy miként, milyen szavakkal szólnak hozzá. Az óvodában dolgozók beszédkultúrája, árnyalt stílusa, hangvétele értékközvetítő, mely nevelhet, vagy éppen károsan befolyásolhatja gyermekeink személyiségfejlődését. Ezért célunk, olyan igényes, folyamatos önképzés, mely lehetővé teszi, hogy valóban példaértékű legyen beszédünk. A beszédkészséget az élő emberi beszéd hallgatása fejleszti legjobban, ezért arra törekszünk, hogy minél több élőbeszédet halljon a gyermek. Olyan helyzetek teremtése a feladatunk, amely biztosítja a beszédkedv fenntartását, a gyermek szabad, verbális önkifejezését, az önmegvalósítást. Az anyanyelvi nevelés olyan alap, amely minden tevékenységi formát áthat, a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ harmóniájára tanítja. Tudjuk, hogy a külső szokatlan élmények, ingerek erőteljesen hatnak a gyermekekre, ezért igyekszünk olyan pozitív élményeket biztosítani, - más intézmények kulturális programja között igényesen válogatva - amelyek elősegítik a gyermek érzelmi stabilitását, az anyanyelvi kultúra mélyítését.

Az anyanyelvi neveléshez kapcsolódó gyermeki tevékenységek:

- Játék és egyéb tevékenységek közbeni beszélgetések (gyermek-gyermek, → felnőtt-gyermek);

- mese-, vershallgatás (mondás), nyelvtörő játékok, találós kérdések, → mondókázás, rigmusok ismételtetése hagyományaink tükrében;
- képeskönyv nézegetések, képolvasás, elbeszélések, élménybeszámolók a → mindennapi óvodai életben;
- dramatikus játékok, bábozás; → ismerkedés más népek, népcsoportok meséivel, verseivel, mondókáival;

Az anyanyelvi nevelés szempontjából az a jó óvoda, ahol minden kinyílik, (az érzékek, az érzelmek, a képzelet, a kíváncsiság, a beszédkedv) de semmit sem akarnak befejezni. Az anyanyelvi kultúra ápolása áthatja egész nevelésünk rendszerét, ezért ezeknek a gondolatoknak a szellemében, s szinte ennek alárendelve gyakoroljuk hivatásunkat.

5. 5. HAGYOMÁNY, HAGYOMÁNYÖRZÉS

- A pedagógus viselkedése, magatartása modell értékű legyen a gyermekek számára.
- Megteremtjük az óvodások jó közérzetének biztonságérzetének megfelelő szeretetteljes légkört.
- Tapasztalatszerzés, felnőtt segítségnyújtás hatására lehetővé válik az önismeret fejlesztése (én-tudat, én-kép), és a másik emberrel való viszony alakítása.
- A viselkedéskultúra fejlesztése érdekében óvodai közösségünkben stabil szokásrendszert építünk ki, és következetes szabályrendszert állítunk a gyermekek elé.
- A személyiségjegyek alakítása során nagy hangsúlyt fektetünk az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésére a gyermekek jellemének alakítására (pld: együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, segítőkészség).
- Az óvodánkban kialakított hagyományok, ünnepek jelentősen szolgálják a közösséggé formálódást, az erkölcsi értékek megőrzését.
- Az erkölcsi nevelés során megalapozzuk a viselkedésre vonatkozó alapvető illemszabályokat, pl. köszönés, megvárjuk, amíg a másik befejezi mondandóját, és csak akkor beszélünk, kislányokat előre kell engedni, csúnya beszéd kiküszöbölése, konfliktushelyzetek megoldására vonatkozó szabályok stb.

6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

6. 1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Óvodánkban a nevelőmunka kulcsszereplője a két megfelelő képzettségű óvodapedagógus. Jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdjük modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

Szakképesítések

1 fő	- óvónőképző főiskolai végzettség;
- közoktatás vezetői pedagógus szakvizsga
- pedagógiai és gyógypedagógiai asszisztens
1 fő	- középfokú óvodapedagógusi végzettség
1 fő	- gyógypedagógiai asszisztens

Törekszünk a személyi állandóság biztosítására. A csoportban dolgozó óvónők hosszú távú megbízatásánál lényeges szempont, hogy **emberileg és szakmailag** egyaránt biztosított legyen az eredményes együttműködés.

Fontosnak tartjuk mindketten az önművelődést a szakmai tájékozottságunk és szaktudásunk fejlesztését, amihez saját szakkönyveink is rendelkezésünkre állnak.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazott összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. Nevelőmunkánkban az óvónők segítőtársa a dajka, aki legszorosabban a gondozás és egészséges életvitelre nevelésben, a szokások rögzítésében, a gyermekek testi szükségleteinek kielégítésének működik együtt az óvónővel. Irányításával azonban a nevelőmunka minden területén részfeladatokat lát el. Ő gondoskodik a csoportszoba és a hozzátartozó helyiségek higiéniájáról is.

A dajka létszáma: 1 fő, gyógypedagógiai asszisztens szakképesítéssel.

Óvodánk melegítő konyhával üzemel.

6. 2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánkban 2018-as évben a TOP-1.4.1-15-VS1-2016-00020 pályázat keretében teljes felújítás zajlott. Ennek keretében teljes energetikai korszerűsítés, burkolat és bútorzat csere történt

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Óvodánk épületét és udvarát, ezek berendezését úgy alakítottuk ki, hogy a gyerekek biztonságát, kényelmét szolgálják, biztosítsák egészségük megőrzését, fejlődését, tegyék lehetővé a különböző korú és fejlettségű gyerekek mozgás- és játékigényének kielégítését, a csoportszobát természetes anyagokkal, kellemes színekkel tesszük hangulatosabbá. A gyermekek által használt tárgyakat hozzáférhető módon és a gyerekek biztonságára figyelve helyezzük el. Óvodánkban a mindenkori előírásoknak megfelelően biztosított a munkakörnyezet, az óvodai dolgozóknak, és a szülők fogadására is van az igényeknek megfelelő hely. A működéshez szükséges alapvető tárgyi feltételeke biztosítva vannak. Pályázati lehetőségek kihasználása és a szülők aktív közreműködése révén főleg a gyermekek mozgásos tevékenységeihez és a környezeti neveléshez rendelkezünk jó feltételrendszerrel. Jelenlegi és hiányzó eszközkészletünk az „Eszközrendszer” táblázat mellékletben található.

6. 3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE (NAPIREND, HETIREND)

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket.

Mindennapjainkban azonban ezeket rugalmasan kezeljük.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek között harmóniára törekszünk, szem előtt tartjuk a játék kitüntetett szerepét. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. A gondozás folyamatában is nevelünk, kapcsolatot építünk a gyermekekkel, egyúttal segítjük önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző dajkával

<u>Időtartam</u>			<u>Tevékenység</u>	
7.	-	9 ³⁰		Gyermekek fogadása, tisztálkodás
9 ³⁰	-	10		folyamatos reggeli
9 ³⁰	-	11. ⁴⁵	<i>J</i>	Játék, egyéb szabadon választott
			<i>Á</i>	tevékenység, tvékenységben
			<i>T</i>	megvalósuló tanulás
			<i>É</i>	Mindennapos mozgás
			<i>K</i>	Mese
				Természetjárás
11. ³⁰	-	12 ³⁰		Testápolás, Ebéd
12 ³⁰	-	14 ³⁰		Mese, Pihenés
14 ³⁰	-	16 ¹⁵		Öltözködés, testápolás
				Uzsonna,
				Játék, kötetlen beszélgetés

Ha az időjárás megengedi, a tevékenységeket a szabadban végezzük.

Hetirendünk

A hetirend csak iránymutató, nem ragaszkodunk szigorúan hozzá. Váratlan események /időjárás változás, érdekes téma /, a gyerekek igényei, hangulata, kérései alapján rugalmasan kezeljük. Amíg a gyerekek érdeklődését valamely téma ébren tartja, akár minden nap előjöhethet.

A tevékenységben megvalósuló tanulás kezdeményezés formájában valósul meg, biztosítva a gyermek önkéntességét. Kivéve az ünnepek, hagyományok.

Ünnepeink, hagyományok: szüret, Márton nap, Luca nap, Mikulás, karácsonyvárás, farsang, húsvét, anyák napja, nagycsoportosok búcsúztatása

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Verselés- mesélés	Verselés-mesélés	Verselés- mesélés	Verselés-mesélés	Verselés-mesélés
	Rajzolás, festés		Külső világ	Külső világ
Mozgás, mozgásos játék	mintázás, kézi. (5 – 6 – 7)	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc (5 – 6 - 7)	tevékeny megismerése (5 – 6 – 7)	tevékeny megismerése (5 – 6 – 7)
Ének, zene, Énekes játék, gyermektánc (3 – 4)		Külső világ tevékeny megismerése (3 – 4)	Rajzolás, festés, mintázás Kézimunka (3 – 4)	

6. 4. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

6. 4. 1. Óvoda és család

Óvodánk a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Nevelésünkben elismerjük a család elsődlegességét, hisz a szülők ismerik legjobban gyermekük igényeit, szükségleteit, szokásait, viszont az óvónőnek van olyan szaktudása és korosztályi tapasztalata, mely alapján segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Óvodánkban a szülőkkel naponta van módunk beszélgetni.

E beszélgetések kiegészítője a családlátogatás, ahol módunk nyílik megismerni a család szokás- és szabályrendszerét. Ahol szükséges, ott igyekszünk tapintatosan befolyásolni az életmód jó szokásainak kialakítását.

A szülői értekezletek is jó alkalmat nyújtanak a közös beszélgetésekre, tapasztalatcserére.

A szülőkkel való kapcsolatunk a tapintatra épül. Közös programok, együttes tevékenységek szervezésével igyekszünk elmélyíteni.

Lehetőséget biztosítunk a szülőknek, érdeklődőknek, hogy megismerhessék helyi pedagógiai programunkat, elmondhassák véleményüket.

A gyermekek fejlődésének érdekében a szülő az alábbiakkal segítheti munkánkat:

- betartja az óvoda házirendjét,
- alkalmazza, elfogadja gyermeke szokás- és szabályrendszerét,
- gyermekével kapcsolatos problémákat őszintén megbeszéli az óvónővel, s törekszik az együttműködésre,
- javaslataival, véleményével hozzájárul nevelő-oktató munkánk hatékonyságához,
- aktívan részt vesz a szülői értekezleten, közös rendezvényeken, tárgyi feltételek javítását szolgáló közös munkában.

Nevelőtestületünk a következőkkel segítheti a szülőket:

- jó kapcsolatot tart fenn a szülőkkel.
- a gyermek fejlődése érdekében a szülő szemléletmódjának helyes irányba terelése (pl. a játék fontossága),
- szakmai tanácsadás gyermeknevelési kérdésekben,

- szülő-gyermek kapcsolat javításának segítése,
- rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, tevékenységéről, óvodai életéről.

6. 4. 2. Óvoda és iskola

Az óvodai élet után az iskolák meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A szülőnek joga van a szabad iskolaválasztáshoz. Óvodánkban a csákánydoroszlói iskolába íratják be legtöbben gyermekeiket a szülők. Az intézménnyel jó kapcsolatban vagyunk. Érdeklődünk egymás nevelési céljai, elképzelései iránt, hogy a gyerekek zavartalan iskolakezdését, ezáltal is elősegítsük.

6. 4. 3. Az óvoda és a közművelődési intézmények

Mivel a faluban lévő művelődési ház kevés művelődési lehetőséget nyújt, ezért a távolabb működő intézményekkel tartjuk a kapcsolatot. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy azok elősegítsék a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, maradandó élményt nyújtsanak a gyerekeknek.

6. 4. 4. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Óvodánk igyekszik jó kapcsolatot kialakítani, a meglévőt ápolni, elsősorban a fenntartóval.

2018.szeptember 1-től óvodánk a helyi önkormányzat fenntartásba került. Kiváltunk a Csaba József ÁMK-ból és immár önálló óvodaként működünk.

Kapcsolatban állunk a Vas Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Körmendi Tagintézményével, gyermekjóléti szolgálattal, a védőnővel és a háziorvossal.

7. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Gyermei tevékenységek

- A beszoktatás/bevezetés alatt fokozatosan beilleszkednek a csoport mindennapi életébe.
- A bevezetés, ismerkedés ideje alatt a gyerek a szülő jelenlétében ismerkedik az óvodai környezettel, társaival és az óvónővel.
- Életkoruknak megfelelő tevékenységet folytatnak, és abban minden gyermek a saját képességeinek megfelelő szinten vesz részt.
- Részt vesznek a gyermeki ünnepek, a természettel összefüggő és a társadalmi ünnepek előkészítésében és megvalósításában.
- Már óvodába lépésükkor találkoznak a közösségi élet szokásaival és életkoruknak megfelelően ezek szerint viselkednek.

Amikor iskolába mennek:

- A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt, elfogadják a megkívánt magatartási formákat.
- Figyelnek óvónőjükre és társaikra, bekapcsolódnak a foglalkozásokba, a szabályokat betartják.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel.
- Ébredszik bennük a közösségi öntudat, együtt éreznek társaikkal, elfogadják a másságot.
- Bízna önmagukban, önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Barátságok alakulnak ki.
- Igazat mondanak.

Kiemelt nevelési feladataink

- Az óvónő az egyéni bánásmódot az óvodai élet valamennyi területén minden gyerekre vonatkoztatva érvényesíti.
- A gyerekek vegyék át az elfogadó, megértő, segítő beállítódást.
- Lehetővé tesszük, hogy a gyerek fejlettségének és aktivitási igényének megfelelő tevékenységet választhasson.
- Megnyerjük a szülőket az együttműködéshez, a közös tevékenységekhez.
- Saját példamutatásával nevel az idősebbek tiszteletére, megbecsülésére, a falu lakóival szembeni udvariasságra.

- Ismerje és tartsa tiszteletben a család elsődleges nevelő szerepét, segítse a szülőket nevelési eljárásaik finomításában.
- Minden gyerekkel egyéni igényeik szerint foglalkozzon, beszélgessen.

7. 1. JÁTÉK

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, ezért a játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A kisgyerek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenységgé.

A csoportszobák bútorzatát, berendezését úgy alakítjuk, hogy a gyermekek is könnyen megoszthassák, így **megfelelő helyet** biztosíthassanak játékuhoz. A bútorok mozgatásával olyan mobil játszóhelyeket, kuckókat formálhatunk, amelyek bármikor megváltoztathatók. A bútorok variálásával, az eszközök kreatív használatával elősegítjük, hogy ne zavarják egymást a különböző játszócsoportok. A játékok elrakását akkor kérjük, ha egy-egy tevékenységet befejeztek a gyerekek. Így akár másnap vagy akár harmadnap is elől maradhat egy bizonyos eszköz, ha az a tevékenység több napon át folytatódik.

A gyermekek mindig maguk dönthetik el, **kivel szeretnének játszani**. Mindenkinek joga van ehhez. A már kialakult játszócsoportok is maguk dönthetik el akarnak-e még valakivel játszani vagy nem. Ezek a helyzetek jó alkalmak arra, hogy fejlődjön egymás iránti toleranciájuk, tudjanak mérlegelni, dönteni bizonyos helyzetekben. Az együttjátzás automatikusan megköveteli a gyerekektől a kommunikációt és a metakommunikációs eszközök használatát, hisz ezek a társak közti érintkezés alapjai.

A csoportos játékok során tanulják meg a győzelem örömét és a veszteség kudarcait magukban feldolgozni, másokkal megosztani.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában a felnőtt, a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát adunk a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társak maradunk, illetve segítjük a játékfolyamatot, ha elakad.

Az óvónő játékirányító szerepe mindig változik. Az otthonról óvodába érkező 3-4 éves gyermekeknek nagy szüksége van a felnőtt testi, lelki közelségére, empátiájára. Erre a

közelségre van szüksége a szomorú, valamiért elkeseredett, bánatos, esetleg beteg, a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű kisgyermeknek is. Az olyan gyermekeknél, akiknél spontán játékaik nem elég gazdag ahhoz, hogy sokoldalúan fejlődjön személyiségük, szükség van az óvónő által kezdeményezett és irányított játékokra. Ilyenek lehetnek a különböző szabályjátékok, társasjáték, kártya, stb. Ezeknél a játékoknál mindig ügyelnie kell az óvónőnek arra, hogy a gyermekek örömmel játszanak, és ne hiányozzon a sikerélmény. Az éppen nem játszó, unatkozó gyermekeket bevonhatja az óvónő az ő általa kezdeményezett játékba, amit ugyan saját elképzelései szerint indít el, de a gyermekek maguk irányíthatják, alakíthatják azt kedvük szerint. Az óvónő által kezdeményezett játék esetében (is) - szükség esetén - hangsúlyos szerepet kap az egyéni fejlesztés.

Az igazi spontán játékban az óvónő partnerként van jelen, akit érdekel és tiszteletben tartja azt, amit a gyermekek tesznek, játszanak és csak a legszükségesebb esetben avatkozik be. Ilyen lehet, ha a gyermekek kérik a közreműködésre ("ebédmeghívás"), vagy olyan veszélyhelyzet alakul ki, amikor nincs biztonságban a gyermek testi épsége; rongálják a játékeszközöket, stb. A játék pedagógiai dolog! Az az óvónő, akiből hiányzik a játékoság, aki nem tiszteli a játékot, nem tud a gyerekekkel azonos hullámhosszra kerülni.

A különböző **játékfajtákat** nem választjuk szét kategorikusan, hogy melyik játékfajta hány éves gyermekeknél jelentkezik, hisz a gyakorlójáték megjelenhet egy 5 éves gyermeknél is átmenetileg, ha új játékot kap, és azzal ismerkedik. A szabályjáték fogalma is átértékelődik, hisz már egész apró gyerekeknek is meg kell ismernie, tanulnia különböző szabályokat játék közben. Minden korosztálynál szabálytanulás folyik. Ezek nem tudatosan, általában utánpótlás útján történnek, aktív tevékenységgel, az újrajátszás lehetőségeivel. A népi gyermekjátékok, a különféle mozgásos játékok, a szabályjátékok is szinte mindig megtalálhatók a gyermek játéktevékenységében. Ugyanez elmondható a rajzolásról, festésről, mintázásról, kézi munkáról, meséről, versről.

A szimbolikus szerepjáték olyan kognitív funkció, amely utánpótláson alapul és szimbolikus folyamatok játszódhatnak le közben. A szimbolikus-szerepjátszás közben az eseményeket ismételtelen előidézik, felidézik vagy beépítik jelen játékukba. Ezért oly fontos, hogy a gyermekeket folyamatosan élményekhez, tapasztalatokhoz juttassuk, megismertessük velük a környező világot, az embereket, az élőlényeket, tárgyakat, dolgokat. Ezek a tapasztalatok nemcsak pozitívak lehetnek, a játék jó alkalom arra is hogy a negatív, számukra ijesztő,

félelmetes élményektől megszabaduljanak, reprodukálásával "kijátsszák" magukból. (Például kórházi élmények.)

A bábozás, barkácsolás és a drámajáték is fontos alkotóeleme az óvodánkban folyó játéknak. Ezek a tevékenységek általában óvónői kezdeményezésre alakulnak ki, majd a gyermekek egyre jobban átveszik az irányító szerepet. A drámajáték a játékos tanulás során is fontos eszköz az óvónők kezében. A szenzitív játékok segítik az érzékszervek fokozott érzékenyítését. Az óvodáskorban a tanulás valódi színtere is csak a játék lehet. Mindig szem előtt kell tartanunk azt, hogy a játékba ágyazott, tervezett, kezdeményezett tanulási folyamat soha sem zavarhatja meg a gyermekek elmélyült játékát.

Az udvari játékaink mind fa alapanyagúak, EU szabványnak megfelelőek. Ezek a játékok alkalmasak a gyermekek mozgásának mindenoldalú fejlesztésére. A babaház segíti az elmélyült szerepjátékok kialakulását is, hiszen ez a kuckó biztonságot nyújt. Bőven van hely a mozgásos, futkosós, szabad játékokhoz. Az udvar különböző talaja (fű, kavics, aszfalt) is más-más tevékenységhez ad ötletet. A növények, virágok, fák, bokrok jól megfigyelhetők minden évszakban. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tevékenységgé nevelésünkben, melynek segítségével mind a közösségi, mind az egyéni képességfejlesztés során gyermekeink elérik az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban

- A játékot indirekt módon irányítsuk. Tartsuk tiszteletben a gyermeki játék önállóságát.
- Biztosítsuk azokat a feltételeket, amelyek kedvezően hatnak a játék kialakulására, nyugodt légkört teremtsünk.
- A napirenden belül biztosítsunk elegendő időt és helyet a játék számára.
- Biztosítsuk folyamatosan a játékhoz szükséges eszközöket.
- Használjuk ki az egyéni élményeken túl a közös élményszerzés lehetőségeit, lehetőségeket biztosítsunk a különböző játékformákhoz, a gyakorlójátékokhoz, a szimbolikus-, szerepjátékokhoz. Teremtsünk helyzeteket a játék fejlesztése érdekében.
- Szükség esetén kapcsolódjunk be a játékba, játszunk együtt a gyerekekkel.
- Segítsük, ha kell, tanítsuk a gyereket a saját fejlődési szintjének megfelelő eszközökkel való játékra.
- Segítsük a játék kapcsán kialakuló szociális kötődéseket.
- Adjunk lehetőséget játék közben a konfliktusok önálló megoldására.
- Ösztönözzük a szülőket gyerekükkel való együttjátszásra.

Gyermei tevékenységek

- A gyakorlójáték, melynek során a gyermek a felhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkedik.

- A szerepjáték, melyben tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit vetíti ki.
- A barkácsolás, melyben a játékot készít önálló elgondolása alapján eszközöket.
- A dramatizálás, bábozás a szerepjátékot gazdagítja, melyben a gyermek, irodalmi élményeit szabadon választott, kötetlen módon adja elő.
- Az építő, konstruáló játék során kockákból, játékszerekből, alkatrészekből, különböző anyagoktól építményeket, játékszereket hoznak létre.
- A szabályjátékban a gyerekek pontosan megtartják a játékban betöltött szerepüket és az előre meghatározott szabályokhoz igazodnak.

A fejlődés jellemzői

3-4 éves korban:

- a gyerekek játékszereket rakosgatnak maguk alkotta szabály szerint,
- egyszerű cselekményű szerepjátékban részt vesznek, az elemi szabályokat betartják,
- figyelemmel kísérik, hogy az óvónő javítja a játékokat, barkácsol,
- érdeklődve figyelik a bábuk mozgását,
- egyszerű szabályjátékokban részt vesznek.

4-5 éves korban:

- a gyakorlójáték a konstrukciós és szerepjáték elemeként is jelentkezik,
- a gyerekek képesek a közös játék megszervezésére, kötődnek a szerephez,
- segítenek az óvónőnek a játékok megjavításában,
- az óvónővel közösen egyszerű bábukat készítenek, mozgatják azokat,
- képesek rá, hogy a szabályokat a társaikkal együtt betartsák.

5-6-7 éves korban:

- a gyakorlójáték a konstrukciós és szerepjáték elemeként jelentkezik,
- képesek játékhelyzeteket létrehozni, tudnak vezetni, a játék szabályaihoz és játszótársaikhoz alkalmazkodni,
- az óvónővel közösen készítenek sík és fakanál bábukat, önállóan játszanak velük,
- játékelemekből játékokat tudnak készíteni,
- betartják a játékban a szabályokat, másokkal is betartatják azokat.

Kiemelt nevelési feladataink:

- Ösztönözzük a szülőket gyermekükkel való együttjátszásra.
- Biztosítjuk, hogy a gyerekek fantáziája, hangulatai, érzelmei szabadon szárnyalhassanak.

- Ösztönözzük a gyerekeket a konfliktusok megoldására.
- Törekszünk minél sokoldalúbb játékelmények biztosítására.
- Az évszaktól függetlenül megteremtjük, hogy minél több lehetőség legyen a szabadban való játszásra.

A játék kapcsolata más nevelési színterekkel

A játék szoros kapcsolatban áll az anyanyelvi neveléssel, mert a gyerekek tevékenységeik közben egymással kommunikálnak, beszédükben felbukkannak irodalmi élményeikből átvett szavak, szókapcsolatok.

A játék során erősödnek társas kapcsolataik, viselkedési szokásaik, szocializációjuk.

Játékuk közben fejlődnek finom és nagymozgásaik. A környezetükben szerzett tapasztalataikat, élményeiket kivetítik játékukban.

7. 2. ESZTÉTIKAI NEVELÉS,

Esztétikai nevelés

A gyermekek otthoni környezetükből nagyon eltérő tapasztalatokkal, ízléssel kerülnek az óvodába. A gyermekek esztétikai nevelése, mint minden más terület, tudatos nevelési tevékenység. Célja a tapasztalat és élménynyújtás, amelynek segítségével a környező világ a kisgyermek számára érzéki síkon megfoghatóvá válik és képessé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására, megvalósítására és létrehozására. Kisgyermekkorban az esztétikai tevékenységek iránt való vonzódás spontán, csak a hajlam adott és a csirája annak a képességnek, amely egyre szándékosabbá válik.

Az esztétikai nevelés három fő területe:

A./ mese, vers,

b./ ének, zene, énekes játék,

C./ rajzolás, mintázás, kézimunka

7. 3. Verselés-mesélés

Az anyanyelvi, irodalmi nevelés egymástól elválaszthatatlan, az óvodai élet egészét átható folyamat, amely közvetítő elemként jelen van a nevelés legapróbb mozzanatában is. Nem egy tevékenységi forma, hanem sokkal több annál. Bettelheim szerint "a mese a felnőtt szívből jövő ajándéka", átszővi az óvodai élet egészét. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít az élmények feldolgozásában, teljes világképet, világmagyarázatot ad, „feltárja a gyermek előtt a

külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat”. /Alapprogram/

„A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.” /Alapprogram/

A mesehallgatás, a mesélés, a verselés, a verses szöveggel kísért játék, a bábjáték, az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége. Különös beszédhelyzet, amely erős, tartós, önkéntelen figyelmet vált ki. Ráfigyelteti a gyermeket az emberi beszéd érdekességére, szépségére. A gyermek és a felnőtt között olyan beszédkapcsolat jöhet létre, amely a kisgyermek képzeletét elindítja, érzelmeit kifejezésre juttatja, a mesélővel érzelmi biztonságban érzi magát.

„A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.” /Alapprogram/

A jó mese és gyermekvers szövege, hangzása, ritmusa, hangulata, képi ereje messze fölülmúlja hétköznapi beszédünket, ápolja nyelvünket.

A vers a beszéd zenei elemeire épül, ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek. Régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekek felé.

Amikor a gyermekek eljátsszák, elbábozzák kedvenc meséiket, verseiket kifejezik saját érzéseiket, érzelmeiket, ezáltal formálódik a szem-kéz koordinációjuk, finommotorikájuk. Megtanulják, saját testükhöz viszonyítani a báb mozgását, alakul térpercepciójuk.

Megismerkednek a bábokkal, a bábozás örömeivel. Felfedezik, a báb mindenből készülhet, minden olyan természetes anyagból, amiből barkácsolni lehet. A mögé rejtőzött gyermeket a bábozás bátorítja, önbizalmát fokozza, oldja gátlásait. Ugyanakkor a bábjáték szabad teret biztosít a képzelet számára.

A dramatizálás során fejlődik a gyermekek nagymozgása, gazdagodik verbális kifejező képessége. Egy-egy mese dramatizálása kellő alapot nyújthat arra, hogy ebből továbblépve más területeken is alkalmazható legyen. (Pl. élettelen dolgok megelevenítése.)

A mindennapi életünkben a mondókázásnak, verselésnek, mesélésnek, bábozásnak különösen nagy szerepe van a valamilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében. Hiszen a tevékenység során a „csak rád figyelek”, személyre szóló kapcsolat érzelmi biztonságot nyújt, egyéni, differenciált bánásmódra ad lehetőséget.

A jó együttléteken, az okos beszélgetéseken túl a mesék azok, amik élni segítenek!

Az óvodapedagógus feladatai a verselés -mesélés terén

- Népi klasszikus és kortárs irodalmi művekből, valamint a magyar mondavilágból is merítsen.
- Az irodalmi anyag megválasztásánál vegyük figyelembe a csoport összetételét, érdeklődését.
- Tegyük élvezetessé a vers és mesemondás folyamatát.
- Az irodalmi alkotásokat gyakran ismétljük. Bábozás, dramatizálás
- Éreztessük, hogy a mesemondás a nap lényeges eseménye.
- Teremtünk megfelelő körülményeket az anyanyelvi nevelésre. Ösztönözzük a gyereket vers, mese önálló elmondására, kitalálására.
- Tegyük lehetővé, hogy a jól kiválasztott, kedvelt verset, mesét újra és újra hallhassák.
- Segítsük elő, hogy a gyermekeknek otthon is rendszeresen meséljenek, mondjanak verset a szülők.

Gyermei tevékenységek

- A gyermek, mozgással kíséri a mondókát, verset.
- Figyel az óvónő vers és mesemondására.
- Elbábozza, dramatizálja az ismert irodalmi alkotásokat.
- Kitalál történeteket, elbeszéléseket.
- Szabadon választ az ismert mesék, versek között.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Az ismert versek, mesék ismétlését kéri.
- Segítenek a mesemondás - hallgatás feltételeinek megteremtésében.
- A mesehőssel történt dolgokat belevizik játékukba.
- A képek alapján megtalálják kedvenc meséiket, vigyáznak a könyvekre.
- Ismernek 10-12 mondókát, 6-8 verset.
- Óvodáskor végén el tudja különíteni a mesét a valóságtól.

Kiemelt nevelési feladataink

- Törekszünk arra, hogy mesemondáskor használjuk azt a tájnyelvet, amit óvodásaink, illetve a szülők beszélnek.

- Elősegítjük, hogy a gyermeknek otthon is rendszeresen meséljenek, verseljenek szüleikkel.
- Biztosítsunk irodalmi élményt.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyerekek megismerkedhessenek az idősebbek által őrzött mesékkel, versekkel.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyerekek színészek előadásában ismerkedjenek mesékkel, versekkel.

A mese-vers kapcsolata más nevelési színterekkel

A mese-vers legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, énekkel, a zenével, a mozgásos játékokkal, valamint az ábrázolással és a külső világ tevékeny megismerésével fonódik össze.

7. 4. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Kodály Zoltán szerint a gyermek zenei nevelése születése előtt kilenc hónappal már elkezdődik. Ez a gondolat is megerősít bennünket abban, hogy gyermekeink zenei nevelése óvodai életünkben mennyire fontos feladat.

A gyermekek legtöbb esetben otthon is hallgattak már mondókákat, dalokat. Az óvodai játékidőben a különféle tevékenységek közben a kitalált szöveget szívesen ismételtetik, játsszák.

A népi gyermekjátékok közben, szinte az egész nap folyamán észrevétlenül is gyakorolják a zenei készségeket és az alapfogalmakat. Egyre gyakrabban énekelnek önállóan, egyénileg és csoportosan.

A körjáték, a gyermektánc, a mozgás állandó aktív cselekvést kíván. A már megtanult mozgásokat, a gyakorolt dalokat szívesen élik újra. Az ismert szerephelyzetek, az érzékelés sokszínűsége által, zenei aktivitásuk egyre magasabb és biztonságosabb.

Szívesen hallgatnak éneklést, örülnek a felnőtt-gyermek közös játékának. Nyitottabbak lesznek a környezet zörejeinek és zenei hangjainak érzékelésére és maguk is próbálnak énekelni, dúdolgatni.

A környezetükhöz, néphagyományokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dalok, énekes játékok, táncok, mesék, versek eljátszása és az értékes zenéhez szabadon választott improvizált mozgások, megjelenítések, ábrázolások empátiát, kreativitást, a megszokottól eltérő cselekvési módot, többféle reagálást, együttműködést kívánnak a gyermektől, megadva ez által a szemlélődés örömet, a felfedezést, az összetartozást. (Az improvizációban minden szereplő létfontosságú.)

Mivel ének - zenei nevelésünk szerves részévé vált a népdal éneklése, a néptánc és a népszokások, a néphagyományok ápolása, ezért olyan programokat szervezünk, ahol aktívan megismerkedhetnek a népi kultúrával. Megismerkedhetnek a népi hangszerekkel, népi játékokkal, azok elkészítésével. Az óvónői minta, az értékközvetítés mélyíti az óvoda és a család jó viszonyát, elősegíti a közös nevelést. A magyar kultúra hagyományaival való ismerkedés segíti a magyarságtudat erősödését.

Az óvodapedagógus feladatai az ének, zene, énekes játék, gyermektánc kapcsán:

- Az óvónő törekedjen arra, hogy változatos módon keltse fel a gyerekek érdeklődését.
- Énekes népi játékokkal, és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokkal is fejlessze a gyermekek zenei képességeit és zenei kreativitását.
- Segítse elő, hogy kedvenc énekes játékaikat a nap bármely szakában eljátszhassák, és ezzel a lehetőséggel az udvaron, vagy a kiránduláson is éljenek.
- Tegye lehetővé, hogy a szülők is megismerjék, milyen jellegű dalokat használ a zenei nevelésben.
- Segítse elő, hogy a még élő népszokásokhoz kapcsolódó dalokkal, rigmusokkal megismerkedjenek a gyerekek.
- Tegye lehetővé, hogy a falut, mezőt járva az idősebbek által előadott népdalokkal ismerkedhessenek a gyerekek.
- Teremtse meg az ének, zene, énekes játék alapvető feltételeit, szervezze meg a tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatásokat.
- A foglalkozásokat változatos módszerekkel, a gyermekek aktív részvételére támaszkodva szervezze meg.
- Kövesse a fokozatosság elvét a zenei anyag feldolgozásában.
- Ismertesse meg a gyermekeket ünnepeinkhez kapcsolódó szokásokkal és dalokkal.
- Biztosítson nyugodt légkört az énekes, zenés tevékenységekhez.
- Tegyen különbséget a csak meghallgatásra, és a megtanulásra szánt dalok között.
- Segítse a gyerekek kezdeményezését, aktivitását, spontaneitását.
- Törekedjen a szép, esztétikus mozgások kialakítására, az éneklés könnyedségére, és a tiszta éneklésre.
- Tartsa szem előtt, hogy a zenehallgatás anyaga változatos, az alkalomhoz illő legyen. A zenehallgatás keretén belül más nemzetiségek dalaival is ismertesse meg a gyermekeket.

Gyermeki tevékenységek

- Az óvónő indítása után tisztán énekelnek a csoporttal közösen.
- A halk és hangos különbségét észreveszik, megkülönböztetik a finomabb hangszíneket.
- Ismert dalokat, mondókákat egyenletes lüktetéssel, vagy ritmus tapssal kísérik.
- Ütőhangszereket használnak mondókázás, éneklés kísérésére.
- Felismerik a tanult dalokat hangszer, dúdolás, illetve záró motívumról is.

Amikor iskolába mennek

- Tudnak természetes tempóban járni, segítség nélkül, tempót tartani, dallamot visszaénekelni.
- Megkülönböztetik és reprodukálják a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- Felismerik a dallamot a dallammotívum alapján és néhány természetbeli környezetbeli hangot is.
- Tíz dalt, olyan biztonsággal énekelnek csoportosan és egyénileg is, hogy elkezdni is tudják.

Kiemelt nevelési feladataink:

- Törekszünk arra, hogy változatos módon keltsük fel a gyerekek érdeklődését.
- Elősegítjük, hogy kedvenc énekes játékaikat a nap bármely szakában eljátszhassák, és ezzel a lehetőséggel az udvaron, vagy a kiránduláson is éljenek.
- Lehetővé tesszük, hogy a szülők is megismerjék, milyen jellegű dalokat használ a zenei nevelésben.
- Elősegítjük, hogy a még elő népszokásokhoz kapcsolódó dalokkal, rigmusokkal megismerkedjenek a gyerekek.
- Lehetővé tesszük, hogy a falut, mezőt járva az idősebbek által előadott népdalokkal ismerkedhessenek a gyerekek.

A zenei nevelés kapcsolata más nevelési színterekkel

Az ének, zene, énekes játék-gyermektáncnak szoros a kapcsolata a verselés-mesélés; a mozgás, mozgásos játék; a külső világ tevékeny megismerése hasonló területeihez; az anyanyelvi neveléssel alapvető és átfogó kapcsolatot mutat.

Zenei élményeket szereznek a gyerekek játék, mozgás közben, kirándulások alkalmával.

7. 5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, képalakítást, konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást.

Ezek a tevékenységek az óvónő által biztosított feltételekkel az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi - plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek alakulását, a gyermekek tér - forma - szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakulását. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az óvodapedagógus feladatai rajzolás,festés-mintázás-kézimunka terén:

- Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyerekek játékidőben is, az udvari lehetőségeket kihasználva is ábrázolhassanak.
- Törekedjen a gyerekek egyéni fejlettségéhez mért értékelésre.
- Segítse a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását.
- Törekedjen arra, hogy az esztétikus tárgyi környezet is hasson a gyerek ízlésének fejlődésére.
- Segítse elő, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget a rajzolásra, festésre, kézi munkára. A gyerekek kész alkotásait őrizték meg, örüljenek neki.
- Teremtse meg a feltételeit, hogy a gyerekek építgessenek, firkálgassanak, homokot formáljanak, gyurkáljanak.
- Ismertesse meg a gyerekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás,festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Keltse fel a gyerekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát, az igényt az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
- Juttassa a gyerekeket az alkotás öröméhez.
- Vegye figyelembe az egyes gyerekek fejlettségi szintjét és a váratlan helyzeteket.
- Fejlessze a gyerekek képi gondolkodását.
- Az óvónő, mint modell, tevékenységével mintát nyújtson a gyerekeknek.
- Ismertesse meg a gyerekeket nagy művészek alkotásaival.
- Hívja fel a gyerekek figyelmét környezetük gazdag szín- és formavilágára.

Gyermeki tevékenységek

- Képeket készítenek festéssel, rajzolással, papírragasztással, agyaglapba karcolással, nyomattal.
- Embert ábrázolnak életkoruknak megfelelően különböző technikákkal.
- Plasztikai munkákat készítenek a közösen gyűjtött, vagy az óvoda udvarán található különböző anyagokból.

- Nézegetik önmaguk és társaik munkáját, művészeti albumokat lapozgatnak óvónőjükkel.

Amikor iskolába mennek

- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák, egyszerű mozgások.
- Képet alkotnak élmény, emlékezet alapján.
- Megfelelően használják és tisztán tartják az eszközöket, rendelkeznek helyes ceruza fogással.
- Megnevezik a színeket, azok sötét és világos árnyalatait.
- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezők, téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Véleményt nyilvánítanak saját és társaik műveiről, műalkotásokról.

Kiemelt nevelési feladatok

- Lehetővé tesszük, hogy a gyerekek az udvari lehetőségeket kihasználva is ábrázolhassanak.
- Törekszünk a gyermekek fejlettségéhez mért értékekre.
- Törekszünk arra, hogy a környezet esztétikája is hasson a gyerek ízlésének fejlődésére.

A rajzolás-festés-mintázás-kézimunka kapcsolata más nevelési színterekkel

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal /pl. konstruálás, környezet alakítás/, és a külső világ tevékeny megismerésével. /pl. színek, formák, téri viszonylatok, síkformák, stb./

7. 6. MOZGÁS-MOZGÁSOS JÁTÉK

Az óvodáskorú gyermekek tudatos testedzésének, mozgásfejlesztésének természetes bázisa az óvoda, amely az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be. Számukra az az igazán érthető és feldolgozható információ, amit megtapasztalhatnak mozgás és tevékenység útján.

Csoportszobánkat úgy rendezzük be, hogy legyen lehetőség a nap bármely szakában eszközzel vagy eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában a mozgásra, nagyobb mozgást igénylő játékokra, tevékenységekre.

Óvodánk udvara a kötelező mozgásos (testnevelési) foglalkozások, valamint a spontán mozgás lehetőségeinek a színtere.

Az udvaron nagyobb hely van a természetes mozgásra, ezért minden lehetőségét ki kell használnunk a szabad mozgás örömeinek átélésére. Az udvarunkon lévő természetes anyagból készült játékok, mászóakák, az egyensúly, a szabad mozgás, az erő, az állóképesség, az

ügyesség, a kommunikáció, a problémamegoldó gondolkodás fejlődésére, a mozgásigény maximális kielégítésére nyújtanak gyakorlási módokat.

A rendszeres gyalogtúrák, kirándulások, séták nemcsak a környezet megismerésére adnak széleskörű lehetőségeket, hanem az egészséges életmód alakítására, s ezen belül a szabadban való mozgás örömeinek átélésére is. A rendszeres családi kirándulások szintén teret adnak a szabad mozgás lehetőségének, ugyanakkor mintát is, a hasznos szabadidő eltöltéséhez.

A szabadban való tartózkodás során, valamint a szervezett mozgástevékenységeknél is a fokozott baleset-megelőzésre, a gyermekek testi épségének megvédésére irányul nevelői tevékenységünk.

Az óvodapedagógus feladatai a testneveléssel kapcsolatban

- *Az óvónő* tartsa szem előtt a mozgás megtervezésénél a csoport egészségügyi állapotát, egy-egy gyermek fáradékonyágát, teljesítőképességét, és éljen a környezeti feltételek adta lehetőségekkel.
- Segítse a bátortalanabb vagy ügyetlenebb gyerekeket, és törekedjen arra, hogy ezek a gyerekeke soha ne kerüljenek társaik előtt kedvezőtlen helyzetbe.
- Biztosítsa a jó hangulatot.
- Ösztönözze a gyerekeket arra, hogy a különböző állatok, növények mozgását utánozzák.
- Tegye lehetővé, hogy az udvaron, séta vagy kirándulás közben is kedvükre mozoghassanak, ugráljanak. /pl.: árokugrás, gurulás a lejtőn, famászás, egyensúlyozás kivágott fán, stb./
- Teremtse meg azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- Segítse elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.
- Adjon lehetőséget, hogy az adott gyakorlatot ki-ki saját képességei szerint hajtsa végre.
- Biztosítson a mozgáshoz megfelelő öltözetet minden gyermeknek.
- Minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlatának feltételeit a szabadban és a teremben egyaránt.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.
- Ismerje meg a csoportba járó gyerekek egyéni mozgásszintjét és mozgásigényét, ezek figyelembevételével biztosítsa a helyet és az eszközöket.

- Különböző mozgásos játékokkal fejlessze a testi képességeket, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség.

Gyermeki tevékenységek

- Páros gyakorlatokon kívül társas gyakorlatokat is végeznek.
- Rugalmasan, egyenletesen járnak összehangolt kar- és lábmunkával, megfelelő lépéshosszal.
- Egyensúlyozó járást végeznek padon fordulattal, társkerüléssel.
- Először leütik és elkapják, később vezetik a labdát.
- Megismerkednek a mélyugrással, távolugrással, felugrással és magasugrással is.
- A kétkezes alsó és felső dobást kis terpeszállásból, a kislabda hajítást kidobó állásból végzik.
- A mászás, négykézláb járás, talicskázás sokféle formáját gyakorolják.

Amikor iskolába mennek

- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé válik.
- Mozgástapasztalataik növekednek.
- Szeretik és igénylik a mozgást, kitartóak.
- Egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok betartásával.
- Megértik a vezényszavakat, a hallottak szerint cselekednek.
- Egyensúlyoznak egy lábon, különböző szereken.
- Nekifutással kisebb akadályokat átugranak.
- Labdát vezetnek, gurítanak, dobznak, megfognak, céloznak vele.
- Képesek sor- és köralakításra.

Kiemelt nevelési feladataink

- Szem előtt tartjuk a mozgás megtervezésénél a csoport egészségügyi állapotát, egy-egy gyermek fáradékonyságát, teljesítőképességét, és élünk a környezeti feltételek adta lehetőségekkel.
- Segítjük a bátortalanabb vagy ügyetlenebb gyerekeket, és törekszünk arra, hogy ezek a gyerekek soha ne kerüljenek társaik előtt kedvezőtlen helyzetbe.
- Biztosítjuk a jó hangulatot.
- Ösztönözzük a gyerekeket arra, hogy a különböző állatok, növények mozgását utánozzák.
- Lehetővé tesszük, hogy az udvaron, séta vagy kirándulás közben is kedvükre mozoghassanak, ugráljanak (pl. árokugrás, gurulás a lejtőn, famászás, egyensúlyozás kivágott fán, stb.).

A mozgás kapcsolata más nevelési színterekkel

Óvodáskorban a mozgás a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását felerősíti, kiegészíti.

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és az időbeni tájékozódást, a helyzetfelismerést, fejleszti az alkalmazkodó képességet is.

A közösségi élet alakulásában is fontos tulajdonságokat fejleszt, az egymás segítségét, együttműködést.

7. 7. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyermekek a természeti és társadalmi környezetükről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

A külső világ tevékeny megismerésének tartalmát három egymástól elkülöníthető, de a gyermekek tapasztalatszerzésének irányításában elválaszthatatlan terület biztosítja.

- társadalmi környezet megismerése
- természeti környezet megismerése, környezetvédelem
- matematikai tapasztalatszerzés

A gyermek miközben felfedezi környezetét, megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Társadalmi környezetükről szerzett ismereteik az új környezet hatására bővülnek, látókörük szélesedik.

A természeti környezet megismeréséhez alapvető lehetőség az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, az alak, nagyságbeli és téri viszonyokat – alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Az óvodapedagógus feladatai a külső világ tevékenység megismerése terén

- Az óvónő törekedjen arra, hogy a megfigyelések jó hangulatban, oldott légkörben folyjanak.
- Tartsa szem előtt, hogy a fejlődés üteméből következően eltérések vannak a gyerekek között.

- Törekedjen arra, hogy a foglalkozások nagy részénél a természetes környezetben végezze a szemléltetést.
 - Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
 - Tartsa szem előtt, hogy a hosszabb ideig tartó megfigyelések után célszerű a tapasztalatokat feldolgozni, kiegészíteni, rendszerezni.
 - Tartsa szem előtt, hogy a matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.
 - Érvényesítse a gyermekek külvilágról szerzett matematikai tapasztalatának feldolgozását.
- Törekedjen a matematikai gondolatok pontos megfogalmazására.
- Tapasztalatok, ismeretek gyarapításával keltse fel, tartsa ébren a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, elégítse ki megismerési vágyukat.
 - Segítse elő, hogy a gyerekek maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit.
 - Adjon lehetőséget minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidőzésére.
 - Szervezze meg, hogy a gyerekek megismerkedhessenek a környezetükben lévő mesterségekkel.
 - Segítse a szülőket abban, hogy felismerjék a gyerek környezet iránti érdeklődésének fontosságát.
 - Ismertesse meg a gyerekeket az Őrség természeti szépségeivel, védett állataival és növényeivel.
 - A gyerekeket vigye el az erdőbe, mezőre, folyópartra, hogy érzelmileg is szorosabban kötődjenek szülőföldjükhöz saját élményeik révén.
 - Fejlessze a gyerekek matematikai képességeit a tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség terén.
 - Építsen a gyerekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére és az önálló problémamegoldás iránti vágyukra.

- Kiemelt figyelmet fordítson a környezetvédelemre

Gyermei tevékenységek

- Megismerkednek testükkel, megnevezik testrészeiket és érzékszerveiket.
- Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést.
- Játsszanak és beszélgetnek családjukról.

- Megfigyelik az évszakok, az időjárás és az öltözködés összefüggéseit.
- Magnevezik a környezetükben élő állatokat, megfigyelik jellegzetességeiket, megismerkednek hasznukkal.
- Gyümölcsöket, virágokat, zöldségfélét gyűjtenek, megismerkednek ízükkel, formájukkal, színükkel, illatukkal, hasznukkal.
- Matematikai tapasztalatokat szereznek a természetes környezetükben.
- Védik, óvják gondozzák a környezetükben lévő élőlényeket.
- Ismerjék meg településüket, annak nevezetességeit.
- Ismerjék meg a helyi és a tájhagyományokat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Ismerik személyi adataikat (lakcím, név, szülők neve stb.).
- A környezetükben lévő intézményeket ismerik.
- Megnevezik saját testrészeit, érzékszerveiket.
- Ismerik a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeit.
- Tudják az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.
- Az általuk ismert élőlényeket csoportosítják.
- Ismeretekkel rendelkeznek alapvető növény- és állatgondozási műveletekről.
- Elemi természetvédelmi tevékenységekben részt vesznek.
- Matematikai tapasztalatokkal rendelkeznek, tudnak sorba rendezni, összehasonlítani, szétválogatni.

Kiemelt nevelési feladataink

- Törekszünk arra, hogy a megfigyelések jó hangulatban, oldott légkörben folynak.
- Szem előtt tartjuk, hogy a fejlődés üteméből következően eltérések vannak a gyerekek között.
- Törekszünk arra, hogy a foglalkozások nagy részénél a természetes környezetben végezzük a szemléltetést.
- Ösztönözzük önálló probléma-megoldásra, véleményalkotásra, élménybeszámolóra.
- Szem előtt tartjuk, hogy a hosszabb ideig tartó megfigyelések után célszerű a tapasztalatokat feldolgozni, kiegészíteni, rendszerezni.

- Szem előtt tartjuk, hogy a matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.
- Érvényesítsük a gyermekek külvilágról szerzett matematikai tapasztalatának feldolgozását.
- Törekszünk a matematikai gondolatok pontos megfogalmazására.

A külső világ tevékenység megismerésének kapcsolata más nevelési színterekkel:

A külső világ tevékeny megismerése tartalmában és feladataiban konkrét összefüggéseket mutat a közösségi neveléssel, /pl.: a társadalmi környezethez való alkalmazkodás, a szociális tanulás/

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munkázással / pl.: környezet megismerése, esztétikai hatása, ábrázolásban való megjelenítése, színek, stb./

Az ének, zene, énekes játékkal, gyermektánc/ népszokások, zenei hagyományok, stb./

A gyermek a természeti és társadalmi környezetéből szerzett ismereteit *játékában* felhasználja, folyamatosan gyakorolja, *munkatevékenységében* alkalmazza.

7. 7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Óvodánkban a munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Magában foglalja a naposságot, az óvoda, a csoport mindennapi életével kapcsolatos alkalmi munkát. Ezzel hozzájárul a gyerekek közti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömének felfogásához, átéléséhez. Elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségebbé válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a kötelességteljesítés gyakorlása.

Az óvodai munka és a játék közti különbség a kétféle tevékenység indítékában van. A munka célra irányuló tevékenység, de az óvodás kor végéig játékos jellegű marad.

Az óvodapedagógus feladatai a munkavégzéssel kapcsolatban:

- Tanítsuk meg a gyerekeket a feladatok elvégzésére.
- Ismertessük meg velük az adott munka eszközeit és a munka menetét, a munkaeszközök rendbetartását.
- Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezessük be, biztosítsuk a munka állandóságát és folyamatosságát.

- Vegyük figyelembe az egyes gyerekek egyéni sajátosságait és ennek megfelelően értékeljük munkájukat.
- Tartalmilag gazdag, változatos feladatokat teremtünk.
- Teremtünk nyugodt, kiegyensúlyozott légkört, biztosítunk a munkavégzéshez elegendő időt.
- Osszuk meg a naposok között a munkát, beszéljük meg velük, hogy ki miért felelős.
- Tegyük lehetővé, hogy a gyerekek szabadon tevékenykedjenek az óvoda zöldséges és virágos kertjében.
- Törekedjünk arra, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyerekeknek.
- Segítsük a szülőket, hogy vegyék komolyan, tartsák tiszteletben gyermekük munkáját, megbízásait.

Gyermeki tevékenységek:

- A naposi munka során a gyerekek olyan tevékenységet végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életében, a közösségért végzik.
- Alkalmasszerűen is végeznek munkát, melyek egy része szabályosan ismétlődik, másik része esetleges.
- Részt vesznek a kerti munkában, a termések összeszedésében, az udvar rendezésében.
- Az udvaron segítenek a lehullott levelek összegyűjtésében, elhordásában, hólapátolásban.
- Segítenek a lenyírt fű összegereblyezésében, lesöprik a betonozott részt.
- A gyerekek közösen és egyénenként gyűjtenek különböző terméseket, magvakat, kavicsokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- A naposi munka kapcsán elvégzik az étkezéssel összefüggő teendőket, részt vesznek a terem és udvar rendezésében.
- Az alkalmi munkák, feladatok elvégzése magába foglalja az üzenet közvetítést, rendrakást, tisztogatást, kisebb javításokat, ajándékkészítést, díszítómunkákat, egyéni ötleteik alapján, segítségadást a kisebbeknek kérésére vagy önálló indítással.
- A növények gondozásával kapcsolatban folyamatos növényápolást, környezetrendezést, gyűjtőmunkát végeznek, bekapcsolódnak az évszakokhoz kötődő munkába is.

Kiemelt nevelési feladataink:

- Törekszünk arra, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyerekeknek és teljes önállósággal végezzék azokat.

- Segítsük a szülőket, hogy vegyék komolyan, tartsák tiszteletben gyermekük munkáját, megbízatásait.
- Lehetővé tesszük, hogy a gyerekek ne csak az óvodában, hanem a falusi házaknál, kiskertekben, mezőn is szerezhessenek tapasztalatokat a növény- és állatgondozásban.

A munka kapcsolata más nevelési színterekkel:

A munkának elsődleges kapcsolata van a külső világ tevékeny megismerésével, mert a természeti környezetet tevékenykedés közben igyekszünk megismertetni a gyerekekkel.

A közösségi neveléssel is szoros a kapcsolata, mert minden munka, közösségért neveléssel nyilvánul végzett tevékenység.

Az anyanyelvi neveléssel való kapcsolata a tevékenységek közbeni, azokkal összefüggő beszélgetésekben nyilvánul meg.

7. 8. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részbe utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Ismernünk kell azokat a pszichikus funkciókat, melyre az egyéni fejlesztési ütemet építhetjük. (Pl. érzékelés, észlelés, gondolkodás, képzelet, emlékezet, figyelem.)

Azonos korosztályon belül is a gyermekek különböző fejlettségi szinten állnak, ezért fejlesztésük is csak egyéni ütemű lehet, melynek legjobb tere a játék.

Az állapotfelmérés után egyénre szabottan, egyéni módszerekkel végezzük fejlesztőmunkánkat. A haladás üteme a gyermek fejlődéséhez igazodik, melyet rendszeresen mérünk.

Szükség esetén külső szakemberek segítségét kérjük az egyéni problémák megoldásához. A valamilyen hátránnyal (szociális, részképesség zavar, sajátos nevelési igényű) küzdő gyermekek számára a csoporton belül egyéni fejlesztőtervet készítünk.

A valamely területen kiemelkedő képességű gyermekek – tehetségük felismerése után – differenciált feladatokat kapnak. Biztosítjuk számukra a további fejlődéshez szükséges feltételeket.

A folyamatos napirend biztosítja azokat a kötetlen időkereteket, amelyek lehetővé teszik az egész napot átható ismeret- és tapasztalatszerzést az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A csoport hetirendje, napirendje tartalmazza az idő és szervezeti kereteket. Ennek dokumentálására a csoportnaplót használjuk.

A csoportok nevelési és tanulási ütemtervét (projekt) szintén a csoportnapló tartalmazza, és itt találhatóak azok a megfigyelések is, melyek az egész csoportközösségre vonatkozóak, a közösségi nevelést segítő tapasztalatok. Az egyéni haladást, fejlesztést önálló dokumentumként a személyiséglapok tartalmazzák.

A tanulási folyamat, kezdeményezési, játékos formában valósul meg, ez alól a kivétel a mozgás (testnevelés foglalkozás).

(Természetesen ebben a foglalkozási formában, mint nevelésünk minden területén érvényesül az önkéntesség elve.)

A gyermek belső érése, a családi és óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége eléri az iskolára való alkalmasság fejlettségi szintjét.

Az iskolákkal való együttműködési megállapodások a gyermekek érdekeit szem előtt tartva rögzítik azokat a közös programokat, tevékenységeket, melyek nevelési tevékenységünket gazdagítják. A megállapodások az életkori sajátosságoknak megfelelő nevelési, pedagógiai célok szem előtt tartásával készülnek

Gyermeki tevékenységek:

- A gyerekek megfigyeléseket végeznek közösen és önállóan.
- Felidéznek emlékezetből egyéni élményeiket, tapasztalataikat.
- Elvégeznek különböző megbízatásokat.
- Megfigyelik a jelenségeket, azok változásait és összefüggéseit.
- Összehasonlításokat és megkülönböztetéseket végeznek irányított és spontán megfigyelésekkel.
- A feladatok megoldásához többféle lehetőséget keresnek.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- **Az óvónő** biztosítson módot a témával kapcsolatban többféle cselekvésre, konkrét műveletre, a valóságos környezettel való aktív ismerkedésre
- Tegye lehetővé, hogy a gyerekek elmondhassák egyéni élményeiket, tapasztalataikat.
- Segítse elő, hogy a páros és mikro csoportos munkában a gyerekek együttműködése fejlődjön.
- Tegye lehetővé, hogy a gyerekek a jelenségeket változásukban, fejlődésükben érzékeljék.
- Adjon lehetőséget a gyerekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömet.
- Törekedjen arra, hogy a gyerekek mondanivalójukat összefüggően, színesen adják elő.
- A nevelési célok érdekében maga válassza ki, tervezze meg a csoport és az egyes gyerekek fejlettségéhez, a helyi lehetőségekhez alkalmazkodva a csoportja foglalkozási anyagát.
- Fejlessze a gyerekek értelmi képességeit, önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát.
- Ébressze fel a gyermek tudás és tanulás iránti vágyát.
- Jól megválasztott változatos eljárásokkal, új eszközök alkalmazásával, a foglalkozások érdekességével tudatosan növelje a szándékos figyelmüket.
- A gyerekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciált feladatadással készítse sokoldalú tevékenységre.
- Az óvónő a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermekek személyiségének kibontakozását.

Amikor iskolába mennek:

- A gyerekek tudnak önállóan, konkrét elemi ismeretek, jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni.
- Alakul feladattudata, ismeri saját érdekeit.
- Önállóan végez megfigyeléseket, felismeri a jelenségeket változásukban is.
- Önálló a begyakorolt feladatok megoldásában.
- Felfedez konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- Többféle megoldás keresésére törekszik.
- Szándékos figyelmének tartalma eléri a 25-30 percet.
- Képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Elkülönülnek a mese és a valóság elemei.

A tanulás kapcsolata más nevelési színterekkel:

A tanulásnak minden más nevelési színtérrel szoros a kapcsolata, mert a gyermek minden tevékenységével ismeretet szerez, tudása gyarapodik.

Kiemelt nevelési feladataink:

- Módot biztosítunk a témával kapcsolatban többféle cselekvésre, konkrét műveletre, a valóságos környezettel való aktív ismerkedésre.
- Lehetővé tesszük, hogy a gyerekek elmondhassák egyéni élményeiket, tapasztalataikat.
- Elősegítjük, hogy a páros és mikro csoportos munkában a gyerekek együttműködése fejlődjön.
- Lehetővé tesszük, hogy a gyerekek a jelenségeket változásukban, fejlődésükben érzékeljék.
- Lehetőséget adunk a gyerekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömét.
- Törekszünk arra, hogy a gyerekek mondanivalójukat összefüggően, színesen adják elő.

8. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével Készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei fokozatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. /Különös jelentősége van a téri észlelés

fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának./

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés; megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem;
- fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi-fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán és mássalhangzókat / a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek/;
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét;
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását,
- felismeri a napszakokat;
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait;
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, melyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- elemi mennyiségi ismeretei vannak;

Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan** is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben ezt az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg;
- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje (2014) alatt az óvodai nevelési folyamat célja és feladata változatlanul *az egész gyermeki személyiség* harmonikus fejlődésének elősegítése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

8. 1. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

Célunk, a tervszerű, egyéni fejlesztés.

Feladatunk

- Megismerjük a gyermek mindenkor aktuális fejlettségi állapotát
- A gyermek aktuális fejlettségének megismerése céljából, az óvodai tevékenységének megfigyelését nevelési területenként, játék közben, a nevelési évben folyamatosan, különböző módszerekkel (pedagógiai megfigyelés, beszélgetés, gyermeki munkák gyűjtése) végezzük.
- Dokumentáljuk a gyermek egyéni fejlődését
- A különböző módszerekkel (pedagógiai megfigyelés, beszélgetés, gyermeki munkák gyűjtése), összegyűjtött, a gyermek aktuális fejlettségével kapcsolatos információkat a csoportnaplóban jegyezzük le.

A tervszerű, objektív megismerést segítik a gyermekek aktuális fejlettségét vizsgáló, egyéni adatlapjai is, melyet félévente töltünk ki.

Az így összegyűjtött információkat elemezzük.

- Tájékoztatjuk a szülőket a gyermek fejlődéséről.

A szülők érdeklődésüknek megfelelően megismerhetik a gyermekükkel kapcsolatos fejlesztési feladatainkat.

A napi beszélgetéseken folyamatosan és szülői értekezleten, vagy fogadóórán érdemi tájékoztatást nyújtunk a gyermekek fejlődéséről.

- Külső szakemberek segítségét kérjük

A szülők beleegyezésének elnyerésével a probléma jelzése, és vizsgálat kérése írásban szakszolgálattól.

- Óvodai javaslatot fogalmazunk meg az iskolakezdésről.

Az „Óvodai szakvéleményt” minden iskolaköteles korú gyermek szüleinek átadjuk az iskolai beíratást megelőzően 1 hónappal.

9. A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE

A szociális hátrány a gyermekeknél leginkább magatartás zavarban, alkalmazkodási képtelenségben, értelmi, érzelmi fejletlenségben nyilvánul meg.

Ezek a gyermekek az óvónőktől és a dajkától fokozott törődést, tapintatot, türelmet igényelnek. Az óvónők minden gyermek esetében megkeresik a fejlesztés optimális módját, ha kell, szakember segítségét kérik. Fejlesztik, erősítik a gyermeki személyiség pozitívumait, s a negatív szokások kioltására törekszenek.

A szociálisan hátrányban lévő gyermekek esetében fokozottabban jelentkezhetnek az alábbi tünetek:

Élményszegénység, motiváció hiánya,

Akarati tulajdonságok gyengesége, érzelmi labilitás,

Megismerési funkciók differenciálatlansága,

A beszéd tartalmi és nyelvi jegyeinek pontatlansága, sivár szókincs, hiányos fogalomalkotás,

Grafomotoros éretlenség,

Térbeli, időbeli tájékozódás és a testséma bizonytalansága,

Számos percepcióos probléma: alak-felismerési zavar, relációs tévedések, analízis, szintetizációs műveletek pontatlansága,

Egészséges életmód szokásainak hiányos vagy helytelen volta.

Célunk: e gyermekek felzárkóztatása, esélyegyenlőségének megteremtése, melyet a következőkkel próbálunk elérni:

Az óvónők év elején felméri a veszélyeztetett, és hátrányos helyzetet jelző tényezőket, ezeket megbeszélik. Már a beiratkozásnál előzetes felmérést próbálunk végezni a szülővel folytatott beszélgetések alapján.

Külön feladata az óvónőknek és a dajkának, hogy a szociálisan hátrányban lévő gyerekekre fokozott figyelmet fordítson.

Értelmi nevelés terén inger gazdag környezet létrehozása, amely a gyermekek személyiség fejlődését nagymértékben fejleszti, és felkészíti az iskolára.

Nagy gondot fordítunk fejlesztő játékszerek biztosítására, az ezekkel való közös játékélmény kialakítására és elmélyítésére, és az anyanyelvi nevelésre.

Az óvodába lépéstől minden gyermekről fejlettségmérő lapot vezetnek az óvónők.

Tanácsokat adunk a szülőknek a gyermekükkel való otthoni foglalkozással kapcsolatban.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek óvása ,védelme munkaköri kötelesség
- Tartsa tiszteltben a család értékeit,világnézetét
- Szükség szerint végezzen családlátogatást
- Szükség esetén lépjen kapcsolatba a gyermekvédelemmel
- Szervezze meg a felzárkóztatást,tehetséggondozást
- Fokozott szűrővizsgálatok
- Vonjon be szakembereket szükség esetén

A gyermekvédelmi munka hatékonyságát elősegítő intézkedések

- Fogadó óra,családlátogatás
- Közös program szülőkkel
- Étkezési támogatás,nevelési segély stb.
- Fejlesztő foglalkozás szervezése

10. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Gyermekvédelmi feladatainkat a *2012. évi CXVIII. törvény egyes szociális tárgyú és egyéb kapcsolódó törvények módosításáról* szóló és az e törvény által módosított 1997. XXXI. tv. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló, az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény A GYERMEKEK JOGAI alapján, valamint az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett a Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény, a Kormány 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint a többször módosított A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szem előtt tartásával fogalmaztuk meg.

"A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez." /Gyermekvédelmi törvényből kiemelt részlet: II. fejezet: Gyermeki jogok 6. paragrafus (1)/

"A gyermeket különleges védelem illeti meg, és a törvény és más eszközök által nyújtott lehetőségek, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és társadalmilag egészségesen és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban."

"Minden körülmények között a gyermek az elsők között legyen, aki védelmet és segítséget kap." /ENSZ A GYERMEKEK JOGAI II. és VIII. ALAPELV-ből kiemelt részlet./

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazottakból kiindulva:

- a) a gyermeket - mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- b) „a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- c) „az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazottakból kiindulva:

- a) a gyermeket - mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- b) „a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- c) „az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

A gyermekvédelmi törvény rendelkezései alapján a gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

Feladatunk:

- Tartsuk tiszteletben a gyermeket, a gyermek családjához való jogát.
- Olyan kapcsolatot alakítsunk ki, mely lehetővé teszi a szülő-nevelő partneri viszonyt.
- Éreztessük a szülőkkel, hogy személyüket tisztelet, elfogadás, megbecsülés övezi.
- Bizalmi kapcsolat kialakítása a szülőkkel, melynek alapja a humanizmus, a tapintat, a gyermeket körülvevő empátia.
- Elfogadó légkör teremtése, melyben a szülők nyíltan és bizalommal beszélhetnek a gyermekeikről.
- Új kapcsolattartási formák kidolgozása, melyek alkalmazkodnak a változó élethelyzetekhez.
- A gyermek magatartásában, fejlődésében bekövetkezett változás, rendellenesség figyelemmel kísérése, a gyermeket tisztelő, tapintatos segítségadás.
- Indokolt esetben látogassunk el azokhoz a családokhoz, akiknél átmeneti vagy tartós változást észlelünk.
- Segítséget kell nyújtanunk a szülőknek gyermekeik neveléséhez, ennek érdekében feladatunk, hogy rendszeresen tájékoztassuk őket a gyermekeket érintő kérdésekről.
- Fel kell hívnunk a szülők figyelmét arra, ha gyermekeik jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében, valamely intézkedést tartunk szükségesnek.

- Nevelő munkánk során tiszteletben tartjuk a gyermekek méltóságát és jogait, közreműködünk a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Szükség esetén a szülők jogait szem előtt tartva hívjuk fel figyelmüket szülői kötelességeikre.
- Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- A problémás, hátrányos, halmozottan hátrányos, vagy veszélyeztetett helyzetű gyermekekről szerzett tapasztalatokról folyamatosan informáljuk a gyermekvédelmi felelőst.
- A gyermekvédelmi felelős nyilvántartást vezet a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekről. A veszélyeztetett gyermekek nyilvántartása, egyénre szabott feljegyzésekkel egészül ki.
- A sajátos nevelési igényű, a halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetű gyermek egyénre szabott, differenciált fejlesztése a nevelési folyamat egészében zajlik, az adott helyzetnek megfelelő módszerekkel a gyermek emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartásával.
- Elősegítjük a veszélyeztetett, a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodánkba történő járását, az óvodai életbe való beilleszkedését.
- A fejlesztésre szoruló gyermekek óvodán belüli fejlesztése fejlesztő óvodapedagógusaink segítségével folyamatos. Nagyobb lemaradás esetén a fejlesztést a Nevelési Tanácsadóban dolgozó szakember végzi, illetőleg szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával történik.
- Ismerjük meg és ismertessük meg a szülőkkel a segítségnyújtási lehetőségeket: - mentális - pénzbeli ellátások formái; - rendszeres gyermekvédelmi és rendkívüli gyermekvédelmi támogatás; - étkezési díjkedvezmény. (Folyamatosan figyeljük a törvényi szabályozók változásait, módosításait.)
- Kapcsolatunk folyamatos legyen a segítő szervekkel: - óvodaorvos, védőnő, Vas Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, gyermekjóléti szolgálat.
- A gyermekek szüleit jól látható helyen tájékoztassuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban, és hol kereshető fel.
- Szintén jól látható helyen közzé kell tenni a gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, segítőház) pontos nevét, címét és telefonszámát.

(A gyermekvédelmi munkaterv az éves pedagógiai munkaterv része.)

"A gyermek- és ifjúságvédelem szorosan kapcsolódik a nevelési - oktatási intézmények pedagógiai tevékenységéhez. Olyan igazgatási, pedagógiai tevékenységet kell kialakítani, amely eleve kizárja annak a lehetőségét, hogy bármelyik gyermek származása, színe, neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása vagy bármilyen más oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön."

11. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

A szülőkkel a gyermekek érdekében nagyon fontos a jó kapcsolat kialakítása.

Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. Erre és a nevelési feladatok összehangolására lehetőség nyílik az alábbi esetekben:

- fogadóórák,
- családlátogatások,
- szülői értekezlet
- faliújságra kifüggesztett információkon keresztül
- gyermekvédelmi intézkedéseken keresztül,
- óvodai rendezvények szervezése során.

A szülők bármilyen problémával megkereshetik az óvónőket személyesen és telefonon.

Már hagyomány, hogy minden évben közös kirándulást tervezünk a szülőkkel.

Minden évszakban kirándulást tervezünk, így közvetlenül figyelhetjük meg a gyerekekkel a természet változásait és az állatokat.

12. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK SPECIÁLIS FEJLESZTŐ PROGRAMJA

1. *A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél* a mozgás szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés a szocializáció.

A testi fogyatékos gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmazása. Az óvodában biztosítani kell - a gyermek állapotának megfelelően - az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges eszközöket, pl: lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelést elvét.

A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

2. *A látási fogyatékos gyermek* látásteljesítménye (vízusa az ép látáshoz (100%) viszonyítva két szemmel és korrigáltan is 0-33 % közötti. A látási fogyatékos gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, alig látók, gyengén látók.

Minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a közös játékban részvételt, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti bátor szereplést, mert e tevékenységeket a látási kontroll hiányosságai akadályozzák.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné - különösen a szem és a kéz tisztántartása.

Az óvodai nevelés során mindig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel a szembetegségekre.

A.) Az óvodai nevelésben részesülő *vak gyermeknél* (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek gyakoroltatásával, a hallás, tapintás, szaglás, ízérzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség fejlesztése. Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerint önállóság kialakítása, környezetük valósághű megismerése, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz és széleskörű érzékeltetéshez kötötten valósítható meg.

Az iskolai tanulmányokra felkészítés az ép gyermekek óvodai nevelésében jelöltekkel azonos követelményeket állít a vak gyermekek elé is, a nevelés-oktatás módszerei és eszközei azonban eltérőek.

b.) az *alig látó gyermekek* (vízus_ fényérzéstől 10 %-ig). Gyakorlatilag vaknak tekinthető alig látók (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) pedagógiai programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza, de nem hanyagolható el látásmaradványuk megőrzése, fejlesztése sem. Az alig látó gyermekek közül a látásukat praktikusán is használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

C.) A *gyengén látó gyermekek* főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebből, kisebb térben tudják használni látásukat.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területi az óvodában:

- a látásnevelés (a látásmaradvány használatának megtanítása, a távoli és a közeli környezetben), a nagymozgás fejlesztése (bérbeli tájékozódás a látás felhasználásával),
- a finommozgás fejlesztése (a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése),
- a látás-mozgáskoordináció fejlesztése.

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

3. A *súlyosan hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek* hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére képtelenek, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt a beszéd érthető ejtése teljesen elmarad, vagy meg sem közelíti a hallók teljesítményét. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében a gyermek egész személyisége megváltozhat.

A hallássérült gyermek óvodai nevelésének központi feladata - a korai gondolkodásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van, ami nagymértékben függ a hallásállapottól, a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (mentális állapot stb.).

A.) A *súlyos fokban hallássérült - siket - gyermekek* (a beszédtartományban mért hallásszintek átlaga 90 dB, vagy nagyobb veszteséget mutat) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás fejlesztése.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos hallási fogyatékos kisgyermek hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó speciális pedagógiai feladat az aktív nyelvhasználat építése.

Az óvodai nevelés során a nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék legalább 3-400 szó terjedelmében a hozzájuk intézett kérdéseket, közléseket, azokat globális szóképi felismerés, mondatba foglalt formában is.

b.) *Az enyhébb fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek* (a beszéd tartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 Db, közép súlyos esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztést mutatnak.) A nagyothalló óvodás korú gyermek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képes. Beszédfejlődése késve, általában spontán, esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg halló társak nyelvi teljesítményét.

C.) *A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek* fejlesztését eredményesen egyéni, vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

4. *Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek* fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés az óvodában. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti a számtalan élmény és minta, amelyet a kortárs csoportban megél. Az óvodai nevelés során a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről kell gondoskodni, hogy a tankötelezettségi korra elérje azt az iskolakészültséget, amellyel tanulmányait elkezdheti.

5. *A közép súlyos értelmi fogyatékos gyermekek* óvodai nevelése az időben elkezdett korai fejlesztésre épül. Olyan képességfejlesztést kell megvalósítani, mely kellő időt, alkalmat biztosít az alapszorgások kialakítására, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a beszédindításra, a beszéd-megértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az adekvát játékhasználat elsajátítására.

6. *A beszéd fogyatékos/súlyos akadályozott beszédfejlődésű gyermek* szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális díslalia, súlyos

orrhangzósság stb.) illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenség, az utánzó képesség gyengeségében nyilvánul meg.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozhatja meg a tanulási zavarok megelőzését, speciális terápiák alkalmazásával (diszlexia prevenció, diszkalkulia prevenció, grafomotoros fejlesztés).

Öt település önkormányzata társulást kötött a logopédussal, aki heti két órában foglalkozik óvodánkban a gyerekekkel és elvégzi a nagycsoportosok dislexia szűrését is.

7. A *pervazív zavarban szenvedő, autisztikus kisgyermek*. A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, eredményeképpen az egész ébren töltött idő kihasználódik a fejlesztésre, speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módon. Az óvodai fejlesztés minden esetben pszichológia képességmérés, a fejlődési szint és szociális adaptáció követelése alapján, egyéni tervekkel történik, speciális módszerek és eszközök használatával, egyéni fejlesztési helyzetekben megalapozva. Az autisztikus óvodás fejlesztéséhez képzett szakember szükséges.

13. AZ ÓVODÁBALÉPÉS FELTÉTELEI

„Az óvoda a gyermek 2.5 korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény.”A gyermek rendelkezzen a korának megfelelő önellátási fejlettséggel gyermekorvos által kiállított igazolással.

...Az óvoda köteles minden körzetében lakó gyermeket felvenni, aki a harmadik életévét betöltötte.

„A gyermek abban az évben, amelyben a harmadik életévét betölti, napi négy órát köteles óvodai nevelésben részt venni.”A gyermek öt éves koráig felmentés adható az óvodába járás alól.

„A gyermek utoljára abban az évben kezdhet óvodai nevelési évet, amelyben a hatodik évét betölti. Abban az évben, amelyben a gyermek a hetedik életévét betölti, akkor kezdhet újabb nevelési évet az óvodában, ha augusztus 31. után született, és a szakértői és rehabilitációs bizottság javasolja, hogy még egy nevelési évig maradjon az óvodában.”

Óvodai alkalmasság:

Az óvodai jelentkezés időpontját és módját a beiratkozás előtt 30 nappal nyilvánosságra hozzuk. Az óvodai felvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől hozott döntésről a szülőket írásban értesítjük.

14. Az óvoda szakmai dokumentumai

14.1. Az óvoda szakmai dokumentumai

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (Alapprogram)
- Az óvoda helyi pedagógiai programja
- Az óvoda pedagógiai, működési terve (az óvoda éves munkaterve)
- A gyermekcsoport nevelési – fejlesztési terve
- Az egyéni fejlődést – fejlesztést rögzítő dokumentumok

14.2. A nevelő munka nyomon követése a csoportokban használatos dokumentumok alapján

☐ Éves terv

☐ Csoportnapló – tartalmazza:

- csoportnévsor, gyermekek jelei, korosztály szerinti megbontás, a bölcsődésből érkezett gyermekek-, az sni-s gyermekek létszáma, születésnapok kimutatása;
- hetirendet;
- napirendet;
- az éves nevelési tervet; / fél évenként /
- a nevelési terv éves értékelését;
- az értelmi fejlesztést heti bontásban;
- tematikus terv heti bontásban
- az óvodai élettel kapcsolatos szervezési feladatokat (havonként);
- nyári élet tervezését, értékelését;
- folyamatos megfigyeléseket a csoport egészére vonatkozóan
- a tehetséggondozási illetve fejlesztési feladatok összesítő kimutatását;
- csoportlátogatások feljegyzéseit, időpontját;
- a valamilyen allergiában, gyógyszerérzékenységben szenvedő gyermekek kimutatását;
- szülői értekezletek jegyzőkönyveit;
- az év eleji baleset megelőzéssel kapcsolatos tájékoztatást;
- SNI, BTM, HH, HHH, gyermek adatait

14.3. A gyermek egyéni fejlődésének követése

☐ Az egyéni fejlődést, fejlesztést rögzítő dokumentumok

☐ Az egyéni fejlődést, fejlesztést rögzítő dokumentumok egyben a gyermekek egyéni mérésének biztosítását szolgálják.

14.4. Általános elve

14.4.1. A megfigyelési szempontsor általános elvei:

- a nevelés egész folyamatában, a mindennapi tevékenység közben, a saját közösségében figyeljük a gyermeket;
- a megfigyeléseket minden korcsoportban körülbelül azonos időben értékeljük;

- a megfigyelések egészéből vonjuk le a következtetéseket, ez adja a további nevelőmunkánk alapját;
- mindig a folyamatos megfigyelésből következtetünk az általános fejlettségre;
- a megfigyelések során kiindulópontunk maga a gyermek, azt figyeljük, hogy önmagához képest mennyit fejlődött.

15. Óvodánk ingyenes és térítéses szolgáltatásai

Ingyenes szolgáltatások:

- az óvodai nevelésünk, mely a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik, a Kormány által 2012-ben kihirdetett, Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint a nemzeti köznevelési törvényben foglaltak alapján;
- a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig ellátja a családi nevelést kiegészítve a gyermek óvodai nevelését, szükség esetén hátránycsökkentő szereppel;
- az ötödik életévét betöltő gyermek óvodai ellátása kötelező jellegű;
- 2014. szeptember 1-jétől a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson kell részt vennie.
- az óvodai tevékenységeinket, kezdeményezéseinket oly módon szervezzük, hogy óvodánk a szülői igények szerint eleget tudjon tenni az óvodai neveléssel, a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainak;
- óvodai szakvéleményt adunk a tankötelezettség kezdetének megállapításához a nemzeti köznevelési törvényben meghatározottak szerint;
- a gyermekek napközbeni ellátásával, óvoda nevelésével kapcsolatos egyéb felügyeleti, készenléti tevékenység;
- óvodánk védőnői ellátása;
- beszédhibás gyermekeink részére logopédiai foglalkozások szervezése a nemzeti köznevelési törvényben előírtaknak megfelelően;

- a Nevelési Tanácsadó szakszolgálatának és szükség szerint más szakember igénybevétele a közösségbe nehezen illeszkedő, a sajátos nevelési módszereket igénylő gyermekeink óvodai neveléséhez;
- programok szervezése szülőkkel együtt;
- igény esetén hit- és vallásoktatás szervezése az óvodai neveléstől elkülönítetten.

Térítéses szolgáltatások:

- Óvodás gyermekek étkeztetése
- Kirándulások
- Színház,múzeum látogatások

16. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

E S Z K Ö Z R E N D S Z E R			
MEGNEVEZÉS	JOGSZABÁLY SZERINTI SZÜKSÉGLET	JELENLEGI ÁLLAPOT	MEGJEGYZÉS
KISZOLGÁLÓ HELYISÉGEK			
Felnőtt öltöző	Épületenként 1	Irodában	
Elkülönítő	Óvodánként 1	Nincs	
Főzőkonyha	Óvodánként 1	Melegítőkonyha	
Tálaló, mosogató	Óvodánként 1	Melegítőkonyhában megoldott	
Felnőtt étkező	Óvodánként 1	Nincs,de csoportszobában megoldható	
Felnőtt mosdó, WC	Épületenként 1	Van	
Mosléktároló	Óvodánként 1	Nincs	
Száraz árú raktár	Óvodánként 1	Nincs	
Földes árú raktár	Óvodánként 1	Nincs	
Egyéb raktár	Óvodánként 1	Van	
Éléskamra	Óvodánként 1	Nincs	
Szertár	Épületenként 1	Nincs	
HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB FELSZERELÉSI TÁRGYAK			
CSOPORTSZOBA			
Óvodai fektető	Gyermeklétszám szerint 1	20 db	
Gyermekek szék	Gyermeklétszám szerint	20 db	

	1		
Gyermekasztal	Gyermeklétszám figyelembe vételével	Van	
Fényvédő függöny	Ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	Redőny áll rendelkezésre	
Szőnyeg	Gyermeccsoportonként, a padló 1/5-nek lefedésére alkalmas méretben	Van	
Játéktartó szekrény, vagy polc	Csoportszobánként 2	Van	
Fektető tároló	Valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség	Van	
Élősarok állvány	Gyermeccsoportonként 1	Nincs	
Hőmérő	Gyermeccsoportonként 1	Van	
Óvodapedagógusi asztal	Gyermeccsoportonként 1	Van	
Felnőtt szék	Gyermeccsoportonként 2	Van	
Eszköz-előkészítő asztal	Gyermeccsoportonként 1	Van	
Textiltároló szekrény	Gyermeccsoportonként 1	Van	
Edény és evőeszköz szekrény	Gyermeccsoportonként 1	van	
HELYISÉGEK			
Csoportszoba	Gyermeccsoportonként	1 db van	

	1		
Logopédiai foglalkoztató	Óvodánként 1	Nincs	
Játszóudvar	Óvodánként 1	Van	
Óvodavezetői iroda	Óvodánként 1	Van	
Nevelőtestületi szoba	Óvodánként 1	Nincs	
Gyermeköltöző	Gyermekcsoportonként 1	Van	
Gyermekmosdó, WC	Gyermekcsoportonként 1	Van	
Szeméttároló	Gyermekcsoportonként 1	Van	
Tornaszoba		Nincs	
Tornapad	Szükséges mennyiség 2 db	Van	
Tornaszőnyeg	Szükséges mennyiség 1 db	Van	
Bordásfal	Szükséges mennyiség 2 db	Van, 1 db	
Óvodai többfunkciós mászó készlet	Szükséges mennyiség 1 db	Nincs	
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	3 gyermek egyidejű foglalkoztatásához	Van	
LOGOPÉDIAI FOGLALKOZTATÓ EGYÉNI FEJLESZTŐ SZOBA			
Tükör	Szükséges mennyiség 1 db	Van	
Asztal	Szükséges mennyiség 1db	Van	
Szék	Szükséges mennyiség 2	Van	

	db		
Szőnyeg	Szükséges mennyiség 1 db	Van	
JÁTSZÓUDVAR			
Kerti asztal	Gyermekecsoportonként 1	Van	
Kerti pad	Gyermekecsoportonként 2	Van	
Babaház	Gyermekecsoportonként 1	Nincs	
Udvari homokozó	Program szerint 1	Van	
Takaróháló	Homokozónként 1	Van	
GYERMEKMOSDÓ, WC			
Törölközőtartó, fogmosó tartó	Gyermekeklétszám figyelembevételével	Van	
Falitükör	Mosdókagylónként 1	Van	
Hőmérő	Helyiségenként 1	Van	
Rekeszes fali polc, fogmosó tartó	Gyermekeklétszám figyelembevételével	Van	
TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK			
Egyéni tisztálkodó szer	Felnőtt és gyermekeklétszám szer	Van	
Tisztálkodó felszerelések	Mosdókagylónként egy ruhakefe, körömkefe és szappantartó	Van	
Fésűtartó	Csoportonként 1	Van	
Törölköző	Felnőtt és gyermekeklétszám szerint	Van	
Abrosz	Asztalonként 1	Van	
Takaró	Gyermekeklétszám szerint	Van	

	1		
Ágyneműhuzat, lepedő	Gyermeklétszám szerint	Van	
ÓVODAVEZETŐI IRODA			
Íróasztal és szék	1-1 db	Van	
Tárgyalóasztal	1db	Nincs	
Szék	2 db	Van	
Telefon	1 db	Van	
Könyves-szekrény	1db	Van	
Iratszekrény	1 db	Van	
Írógép	1 db	Számítógép	
Telefon	1 db	Van	
Fax	1 db	Van	
Számítógép – Nyomtató	1 db	Van	
NEVELŐTESTÜLETI SZOBA			NINCS
GYERMEKÖLTÖZŐ			
Öltözőrész, ruhatároló, fogas	Gyermeklétszám figyelembevételével	Van	
Öltözőpad	Gyermeklétszám figyelembevételével	Van	
A FELNÖTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK			
Szennyesruha-tároló	Óvodánként 1	Nincs	
Mosott ruha-tároló	Óvodánként 1	Nincs	
Mosógép	Óvodánként 1	Van	
Centrifuga	Óvodánként 1	Nincs	
Vasaló	Épületenként 1	Van	
Vasalóállvány	Épületenként 1	Van	
Szárítóállvány	Épületenként 1	Nincs	
Takarító eszközök	Épületenként	Van	

Kertimunka- eszközök, szerszámok	Óvodánként (ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna)	Van	
Hűtőszekrény	Épületenként 1	Van	
Porszívó	Épületenként 1	Van	
A NEVELŐ MUNKÁT ELŐSEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK			
JÁTÉKOK, JÁTÉKESZKÖZÖK			
Különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-, konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás eszközei)	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-nak megfelelő mennyiségben, csoportszobai és udvari eszközök külön- külön	Van	
Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	Gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével csoportszobai és udvari eszközök külön-külön	Van	
Énekzene, énekes játékok eszközei	Gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Van	
Az anyanyelv fejlesztésének a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-nak megfelelő mennyiségben az óvoda pedagógiai programja szerint képeskönyvekből, képes mesekönyvekből	Van	

	gyermekcsoportonként legalább 15 -féle 3-3 példányban		
Értelmi képességeket érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet gondolkodás, és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-nak megfelelő mennyiségben az óvoda pedagógiai programja szerint	Van	
Ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	Gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével az óvoda pedagógiai programja szerint	Van	
A természeti, emberi- tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök	Gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével az óvoda pedagógiai programja szerint	Van	
Munkajellegű tevékenységek eszközei	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-nak megfelelő mennyiségben az óvoda pedagógiai programja szerint	Van	
Pedagógiai munkát segítő eszközök	Óvodánként 1	Van	

Televízió	Óvodánként 1	Van	
Magnó	Csoportonként 1	Van	
Diavetítő	Óvodánként 1	Nincs	
Vetítővászon	Óvodánként 1	Nincs	
Hangszer pedagógusoknak	Óvodánként szükség szerint	Nincs	
Hangszer gyerekeknek	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-nak megfelelően az óvoda pedagógiai programja szerint	Van	
EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK			
Étel-, mintavétel (üvegtartály) készlet	Óvodánként 1	Van	
Mentőláda	Óvodánként 1, a közegészségügyi előírások szerint	Van	
Gyógyszerszekrény	Óvodánként 1, a közegészségügyi előírások szerint	Nincs	
Munkaruha	A munka törvénykönyve, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1993. évi XXXIII. Törvény és	Van	

	végrehajtási rendelet alapján, az óvodai kollektív szerződés szerint		
Védőruha	A Munkavédelemről szóló 1993. évi CXIII. törvény és végrehajtási rendelet alapján az óvodai munkavédelmi szabályzat szerint	Van	
Tűzoltó készülék	Az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint	Van	

17. A PROGRAM BEVÁLÁSVIZSGÁLATÁNAK RENDSZERE

A törvény előírása szerint a helyi programot 5 évenként felül kell vizsgálni. Ha az értékelés elvégzése, az eredmények elemzése során olyan jelentős változás tapasztalható, mely nagymértékben befolyásolja a program célját, feladatait, elveit (pl. helyi sajátosságok változása, hiányosságok valamely nevelési területen stb.), akkor a helyi óvodai pedagógiai programot módosítani kell.

A bevéálás vizsgálat folyamatának leírása

- L. Első lépésként áttanulmányoztuk a Nkt-t és a szükséges törvényi szabályozásokat.
2. Az óvodavezető feltérképezi, majd azonosítja a HOP módosításra, kiegészítésre szoruló területeit, ismerteti a testülettel.
3. Május végéig az óvónők felülvizsgálási témakört választanak maguknak.
4. Június végéig az óvónők elvégzik a kijelölt területek elemzését.
5. Július közepén a nevelőtestület ismerteti elemzéseiket, melyeket közösen megvitatnak.
6. Amennyiben a nevelőtestület elfogadja a javaslatokat, módosításokat, a kiegészítések bekerülnek a programba.
7. Az így kiegészített pedagógiai programot a Szülői Szervezet véleményezi.
8. Augusztus közepén az óvodavezető ellenőrzi és összeveti a teljes programot a törvényi előírásokkal.
9. Augusztus végén a nevelőtestület elfogadja a módosított HOP-ot.
10. Elfogadás után augusztus végén a végleges programot az óvodavezető megismerteti közvetlen partnereikkel (szülők) különböző fórumokon.
11. Az óvodavezető szeptemberben a módosított HOP-ot felterjeszti az önkormányzathoz megtekintésre.

A helyi pedagógiai programunk mindenegyes részterületét felülvizsgáltuk.

A törvény által meghatározott területekkel kiegészítettük (kiemelt figyelmet igénylő gyerekek, erkölcsi nevelés, bevéálás vizsgálat).

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

1. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

1.1 AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS CÉLJA

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint: (1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

1.2 AZ EGÉSZSÉG MEGHATÁROZÁSA

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta: "Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya." Az élet és az egészség, az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke. Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése az egyed, illetve a közösség egész életén át tartó, az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás 2 elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják. Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarat) és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

1.3 EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS KISGYERMEKKORBAN

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza. Az egészség fejlesztése kisgyermekkortól kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását. Az egészség védelme tanítható, fejleszthető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre. Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészségvédelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. Az egészség hármass (testi, lelki, társ kapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

2. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,

- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné területére terjednek ki.

2.1 AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A helyes étkezési szokásokat kisgyermek korban kell kialakítani épp úgy, mint az egészséges életmód egyéb jellemzőit, összetevőit/pl. a mozgásigény kifejlését, az alapvető személyi higiénés ismeretek elsajátítását és begyakorlását./ A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása, mivel az óvodás gyermek fejlődésének egy olyan periódusában van, melyre jellemző a nagy fokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén is múlik. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alap élelmiszercsoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. A gyermekek gyakran fogyasztanak tejtermékeket, és az idénynek megfelelő gyümölcsöt és zöldségeket. Óvodánkban az étkezéseket kötött keretek között szervezzük. Az intézményben tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére. Az óvodai élelmezés nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy töröljék gyermekük étkezési szokásrendjéből a túl cukros, sós, zsíros ételeket, a cukrozott szörpöket, kólaféléket, a chipset, édességet. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. Nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát. Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt - életkori fejlettségüknek megfelelő szinten –, és legyenek részesei étkezéskor az önkiszolgálásnak.

Feladatunk:

- a kulturált étkezési körülmények biztosítása.
- Óvodai napirend keretében az óvónők a dajkákkal együttműködve ismertetik meg a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel.
- Az étkezést örömtelivé tenni, jó hangulatot teremteni az ételek elfogyasztásához. Intenzív rágasra ösztönözni.
- Folyadék folyamatos biztosítása.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa, kés helyes használatával ismertetjük meg a gyermekeket.
- Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállításának irányítása a dajka feladata
- Fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára
- A szülőkkel, támogatókkal közösen hetente gyümölcs- és zöldség-napot tartunk
- Tanácsadás a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmakat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).
- Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel: őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak, kóstolók és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak.
- Önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkeznek. Szívesen kóstolnak meg új ízeket.
- Ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét.
- Az óvodába nem hoznak szénsavas üdítőt, chips-et a gyermekeknek.

6 2.2 A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készítésben mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár. A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A felfrissítő, edző mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. Emellett korcsoportra szabott, testnevelési csoportos foglalkozást is tartunk hetente, amelyen olyan elemi mozgásokat tanulnak és gyakorolnak a gyermekek, amelyek sportági mozgásokból levezethetők, de elemi jellegüknek fogva már elvesztették sportági jellegüket.(mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás). A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére. Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk. A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartás, ezért a szervezett torna foglalkozások keretében prevenciós, fejlesztő tornagyakorlatok végzésével segítjük a gerinc deformitások megelőzését. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk. Évente szervezünk sportnapot gyermekeink és családjaik számára, ezzel is megalapozva a rendszeres mozgás megszerettetését, felkelteni az életen át tartó sporttevékenység iránti igényt óvodásainkban.

Feladataink:

- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket.
- Az udvar lehetőségeinek kihasználása a gyermekek. nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás).

- Minél több alkalom biztosítsa a szabad mozgásra, mivel ez gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgás-tevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismételtesére.
- A mozgásos tevékenységet, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteihez, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez méretezzük.
- Edzési lehetőséget biztosítani a környezet, levegő, nap kihasználásával
- Megtervezni a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.
- Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosítani a gyerekeknek a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirend alakításánál az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).
- Az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása és ellenőrzése a gyermekek biztonságának és egészségének védelmében. A mozgás utáni regenerálódás biztosítása.
- Szülők bevonása a programba.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Szeressenek mozogni, legyenek kitartóak a mozgásos játékokban.
- Képesek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben.
- Örömként élnek meg a- közös (játékos, sportos) mozgást.
- Kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük legyen összerendezett.
- Ismerik és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő és mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket.
- Tartózkodjanak szívesen a szabad levegőn, és váljon természetes igényükké a szabadban való mozgás.

2.3 A TESTI ÉS LELKI EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE, A VISELKEDÉSI FÜGGŐSÉGEK, A SZENVEDÉLYBETEGSÉGEKHEZ VEZETŐ SZEREK FOGYASZTÁSÁNAK MEGELŐZÉSE

A dohányzás megelőzésének feladata

Felmérések igazolják, hogy az óvodásgyermekek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára. A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész területe dohányzásmentes terület. Törekszünk arra, hogy az intézményünk dolgozói ne dohányozzanak. A szülőket is ösztönözzük erre, hogy pozitív példát mutassanak a gyerekeiknek. és induljon mozgalom a kisgyermekek otthoni dohányzásmentes környezete érdekében.

Ajánlott tevékenységek: Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan.

Fontos:

- az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémiények füstje, füstmérgező balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.

- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).

2.4 A BÁNTALMAZÁS ÉS ERŐSZAK MEGELŐZÉSE A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.” Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben. Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése. A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.) Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi

bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhetsz. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink:

- Intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
 - Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.
 - A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
 - A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
 - A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is.
- Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

12 2.5 BALESET-MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki. Elsősegély doboz kötelező minden óvodában. Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások, hogy egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszerek: a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Védő-óvó előírások: Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekekkel- az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat: - az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás, - a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások, - a tilos és az elvárható magatartásforma. A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

13 2.6 SZEMÉLYI HIGIÉNÉ

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja. A gyermek higiénés

állapotának megítélése, szükségesetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka és a kisgyermekgondozó részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszegyenítést. Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladataink:

- A tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása.
- A legfőbb személyi higiénias nevelési feladatunk: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása.
- Az óvónő, a gondozónő és a dajka részt vállal ennek begyakoroltatásában.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- A test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolását, melyre szintén megtanítjuk a gyermekeket.
- A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás.
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t.
- Vegyék észre bepiszkított kezüket, bőrüket és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érezzék.
- Csak a saját felszerelésüket használják.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Zsebkendőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt
- .- Segítsenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

2.6.1 Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát. A gyermekeknek külön öltöző szekrényük van, ovis zsákjuk, tornazsákjuk. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék. Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, legyen hajlékony a talp, széles az orr-rész, és megfelelő a méret. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Feladataink:

- Az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása.
- Technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzározás, kifordítás, elejeháta, bal-jobb megkülönböztetése.
- Saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:
- Teljesen önállóan öltöznek.
- Képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet.
- Önállóak az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.
- Képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak megfelelően.
- Ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik.
- Tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni.
- Segítenek a kisebbeknek az öltözködésben

2.6.2 Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat.

Feladataink:

- Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozását, kialakítását (rendszeres életritmus, megfelelő napirend).
- A helyes életritmus alakítása a családdal együtt, ezért javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és a pihenés időpontját szombaton és vasárnap is célszerű betartani.
- A pihenéshez nyugodt, meghitt légkör biztosítása a csoportok hagyományainak megfelelően: éneklés, zenehallgatás, mesélés elalvás előtt.
- Figyelünk az egyéni szokásokra is, engedjük az „otthoni kedvencek” –kel való alvást.
- Szoktatjuk a gyermekeket az egymás iránti toleranciára, pihenő idő alatt csendben vannak, nem zavarják a társaikat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Tevékenységüket önállóan is képesek az óvodai napirend szerint végezni.
- Ismerik és betartják a szabályokat.
- Nyugodtan, csendben pihennek minimum 1 órát.

2.7 KÖRNYEZETI HIGIÉNÉ

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékoskosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Feladataink:

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni.
- Az óvoda tisztaságának megóvása.
- Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása.
- A foglalkoztató termek szellőztetése.
- A helyes fűtés és világítás biztosítása.
- Takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.

Dajkák:

- Az udvar tisztántartása, gondozása.
- A helyiségek, mellékhelyiségek takarítása.
- A foglalkozási eszközök higiénája, rendben tartása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját.
- Megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök).
- Takarékoskodnak a vízzel
- A gyermekek részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).

3. KAPCSOLATTARTÁS, EGYÜTTMŰKÖDÉS ELEMZÉSE**3.1 KAPCSOLAT A SZÜLŐKKEL****3.1.1 A család és az óvoda nevelési elveinek összehangolása**

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat. a szülőket többféle formában is tájékoztatjuk programunkról: írásos összefoglaló, szülői értekezlet, fogadó óra.

3.1.2 Szülői értekezletek, egészségügyi előadások

Évente kétszer szülői értekezletet tartunk, amelyek megbeszélési anyagában a kisgyermek nevelése, egészséggondozása, egészséges életmódra szoktatása is szerepel.

3.2 EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ISKOLA-EGÉSZSÉGÜGYI SZAKSZOLGÁLATTAL (ORVOSSAL, VÉDŐNŐVEL)

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az óvodai egészségügyi ellátás feladatait és feltételeit a (26/ 1997. NM sz.) rendelet írja elő. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendeletileg– kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és - fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. A csoportos szűrővizsgálatok megszervezése megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől az orvosi kezelésektől való félelem leszerelését. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel. Minden évben megszervezzük a gyermekek fogászati szűrővizsgálatát. Az együttműködésnek több módszere beépül az óvodai nevelés mindennapi programjába, így a védőnői látogatások alkalmával a szomatikus fejlődés ellenőrzése, az egészségfejlesztő alapképességek regisztrálása, a közegészségügyi helyzet ellenőrzése. Az óvoda és a védőnő kapcsolatát erősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése: a fejlődési lapok, anamnézis-feljegyzések áttanulmányozása, az egészségre, szociokulturális helyzetére vonatkozó adatok cseréje.

4. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

Az intézményben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba. A törvény szerint: „A nevelési-oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés minőségbiztosítási keretrendszerét az egészségfejlesztésért felelős országos intézet dolgozza ki.” Egészségfejlesztési programunk megvalósulásának értékelésénél ennek a keretrendszernek a kritériumait tartjuk mérvadónak. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program

keretében készítettük el. Az óvodai munka gyakorlati ellenőrzését a részletes ellenőrzési terv tartalmazza. Az Egészségfejlesztési Programban megfogalmazott feladatok elvégzését és az elért eredmények dokumentálását az óvodapedagógusok végzik. A gyermekek fejlődésének dokumentálása az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig tart. Az ellenőrzési folyamat a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének vizsgálatára irányul, melyben megtalálhatók az egészséges életmódhoz kapcsolódó testi, lelki és pszichés készségek és képességek is. Óvodánkban a gyermek fejlődését az óvodai személyiségfejlődési naplóban vezetik óvodapedagógusaink. A gyermekekről félévente az óvodapedagógusok szóveges értékelést készítenek, melyben a gyermek legfőbb fejlődési jellemzőit jegyzik le, amely tartalmazza az egészségfejlesztéshez kapcsolódó értékelést is. Az egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgálatnak, a köznevelési rendszernek és más társadalmi szervezetnek alkotmányos feladata van.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK:

KÉSZÍTETTE:

Légrádyne Krisztina Tagóvoda vezető

Gergelyne Sebák Katalin Óvodapedagógus

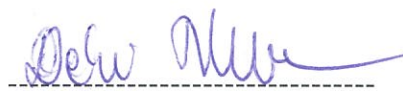
Ivanc, 2018. 08.31

Az óvoda pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított **véleményezési jogával élve** a dokumentumról a nevelőtestületi elfogadás előtt véleményt alkotott:

Szülők közösségének tagjai:

Kromcsák Zsuzsanna – a SZK. elnöke

Déri Tímea - SZK. tagja

Kiss Pintér Viktória SZK. tagja

A módosított pedagógiai programot a nevelőtestület elfogadta:

Légrádyne Köbli Krisztina – Óvoda-vezető

Gergelyne Sebák Katalin-óvodapedagógus

Fenntartó részéről:

Ivanc 2018.augusztus 31.

